

IERLAND
SCHOTLAND

ARCHITECTUURREISGIDS

ARCHIPEL

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD 05

IERLAND 09
- **01** DUBLIN CENTRUM 11
- **02** DUBLIN RAND 39
- **03** BUITEN DUBLIN 51
- **04** CORK 61

SCHOTLAND 69
- **01** GLASGOW CENTRUM 71
- **02** GLASGOW RAND 87

BIJLAGEN 109

toilet
P

IERLAND – SCHOTLAND, APRIL 2011

VOORWOORD

"The luck of the Irish" is naast St Patrick's Day, Guinness en muziek een van de voor de hand liggende associaties met Ierland. Door de (recente) turbulente geschiedenis van het Ierse volk klinkt de uitdrukking intussen eerder ironisch…

Er zijn een aantal verklaringen voor deze uitdrukking. Eén ervan vindt zijn oorsprong in de Ierse migratiegolf naar de VS. De Ieren werden daar als minderwaardig uitschot beschouwd en ook behandeld. Wanneer ze ondanks alle discriminatie toch succesvol waren, werd dit simpelweg aan 'geluk' toegeschreven.

Anderen schrijven het toe aan een legende waarin je véél geluk moet hebben om een leprechaun (Ierse kabouter) te vinden die dan verplicht is je drie wensen te gunnen en zijn pot goud, verborgen aan het einde van de regenboog, cadeau te doen.

En laat nu net de goudpot van Europese subsidies een van de oorzaken zijn van de complete stilstand van de Ierse economie…

Ons Archipel Geluk is dan weer dat we ter plaatse kunnen genieten van de op Europese kosten vernieuwde infrastructuur (ringweg rond Dublin, autosnelweg tot Cork, …) en van de rijke architecturale oogst die de kortstondige economische boom heeft opgebracht…

Het succes van de Ierse architectuur is geenszins enkel 'geluk'. Het oeuvre van Grafton Architects, O'Donnell + Tuomey en McCullough Mulvin Architects toont een boeiende zoektocht naar kwaliteiten van de sites, kwaliteiten van (lokale) materialen en technieken, ingenieus vernuft en een vaak verbluffend gevoel voor detail.

De architectuur zorgt voor kwaliteit in de buurten maar ze kan vaak niet op tegen het geweld van de sociale omgeving, de werkloosheid en de tastbare klassenopdeling. De buitenwijken van Dublin zijn rauwe buurten die evenveel dreiging in zich dragen dan de Braziliaanse favela's. Buurthuizen worden er als versterkte burchten opgetrokken, zoveel mogelijk afgesloten van de wijk om achter de hoge muren een oase van rust te beloven.

Glasgow was de stad van Mackintosh, zoveel wisten we zeker. Maar dat Mackintosh méér was dan interieur- en meubelontwerp, dat was wel een verrassing. Charles Renie schakelt in zijn woningen de ruimtes langs een boeiende 'promenade architecturale' vol asverdraaiingen, niveauverschillen, doorzichten en rustpunten.
In het VK wordt 'heritage' zéér ernstig genomen. De Mackintosh gebouwen zijn piekfijn onderhouden en streng bewaakt (probeer maar eens een foto te nemen in enkele interieurs). De eigen woning van Mackintosh belooft een boeiende erfgoeddiscussie op te leveren. De oorsponkelijke woning werd afgebroken en de interieurs werden iets verder in een betonnen omhulsel gegoten.
En Glasgow blijkt daarenboven ook méér te zijn dan Mackintosh. De hedendaagse architectuur situeert zich vooral aan de oevers van de Clyde. Grote namen vonden er een plaats, naast Zaha Hadid en Norman Foster is het toch vooral het BBC Schotland gebouw van Chipperfield dat indruk maakt.
De stad werd als eerste niet-hoofdstad culturele hoofdstad in 1990 en kreeg in 1999 de titel van Britse Stad van Architectuur en Design. De Britten kozen Glasgow als beste shopping stad na het obligate Londen en met muzikanten als The Simple Minds, Texas, Mogwai, Amy MacDonald, The Fratelli's, Franz Ferdinand en Snow Patrol in huis is er dus genoeg om ogen en oren wijd open te houden in de grootste stad van Schotland.
Na Stockholm – Oslo zijn we blij opnieuw een tweeluik aan te bieden, deze keer geen scandinavische zusters maar levendige steden vol gezellig Gaelic gebrabbel waar muziek, verbondenheid met de zee en opnieuw architectuur een hoofdrol spelen.

Veel plezier.

Arnout

01

IERLAND

IERLAND

01

DUBLIN CENTRUM

02
12
03
01
14
07
08
06
05
04
15
10
09
11
13

DUBLIN CENTRUM

01 Gallery of Photography
National Photographic Archive + School of Photography
Irish Film Centre
O'Donnell + Tuomey Architects 15

02 Santry Demesne appartementen - **Derek Tynan Architects** 16

03 Black Church Print Studios - **Mccullough Mulvin Architects** 17

04 Kantoren Lincoln Place - **Mccullough Mulvin Architects** 18

05 Department of mechanical engineering Trinity College - **Grafton Architects** 19

06 Ussher Library - **Mccullough Mulvin Architects** 20

07 Trinity Long Room Hub - **Mccullough Mulvin Architects** 22

08 Berkeley Library - **Ahrends Burton Koralek** 24

09 Ministerie van Financien - **Grafton Architects** 26

10 Timberyard Housing - **O'Donnell + Tuomey Architects** 28

11 Rathmines Pool - **Donnelly Turpin** 30

12 Sean O Casey Centre - **O'Donnell + Tuomey Architects** 32

13 Long house - **Grafton Architects** 34

14 Central Bank of Ireland - **Sam Stephenson** 35

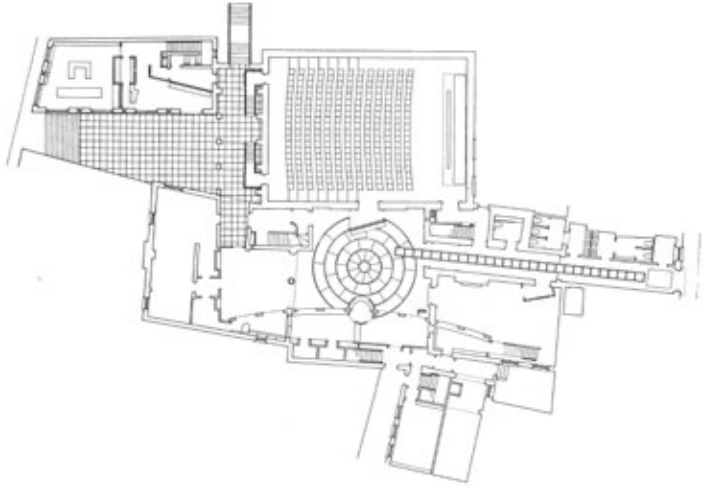
15 Screening Room - **Grafton Architects** 36

01 O'DONNELL - TUOMEY ARCHITECTS
Drie gebouwen in Temple Bar

IRISH FILM CENTRE – 1992
NATIONAL PHOTOGRAPHIC ARCHIVE – 1996
GALLERY OF PHOTOGRAPHY – 1996

Het architectenbureau heeft tien jaar gewerkt aan één stadsblok in Temple Bar, het culturele kwartier van Dublin. Het eerste gebouw in 1992, het Irish Film Centre, huisvest diverse aspecten van het filmgebeuren. Het omvat twee filmzalen, een filmarchief, een boekenwinkel, restaurant, bar, klaslokalen en productiebureaus. Dit concept van cultuur cluster werd de drijvende motor voor de volgende ontwikkelingen in Temple Bar. In 1996 werd de Gallery of Photography gebouwd als nieuwe thuisbasis voor een onafhankelijke galerij voor hedendaagse fotografie, met ook donkere kamers, boekenwinkel en tentoonstellingsruimten. Later dat jaar werd tenslotte ook het National Photographic Archive geopend, waar het archief van de Nationale Bibliotheek alsook die van het Institute of Technology School werden ondergebracht. In het bijzonder werd hier geëist om het zonlicht te weren uit de studio's, donkere kamers, conferentieruimten, archiefopslag en tentoonstellingsruimten. Samen met vrienden / collega-architecten maakte dit architectenduo deel uit van Group 91 Architects, een team van stadsontwerpers die de wijk Temple Bar in Dublin succesvol nieuw leven inbliezen. Door op strategische wijze een ankerplan te creëren, in plaats van een alles determinerend plan, konden diverse architecten een specifieke plaats met zijn/haar eigen cliënt en voorwaarden ontwikkelen zonder afbreuk aan het totaalconcept.

02 DEREK TYNAN ARCHITECTS
Santry Demesne
FINGAL, DUBLIN – 2009

Deze ontwikkeling op een zacht hellende site met imposante bomen en gerichtheid naar de Santry avenue, voorziet in een totaal van 77 sociale wooneenheden, georganiseerd rond een centraal verhard landschappelijke ruimte. De units zijn gegroepeerd rond dubbele terrassen, met o.a. drieslaapkamer duplex appartementen, vierpersoonsunit op één niveau, vijfpersoonsunit in duplex vorm, met bijzondere ingrepen op de hoeken, dermate dat elke wooneenheid een duaal aspect kent. Alle woningen hebben een genereuze open ruimte en communiceren met het voorplein om het sociale leven te bevorderen via een heel uitgesproken inkomgeheel. De gevel is opgebouwd uit baksteen en wordt levendig door de houten balustrades aan de terrassen.

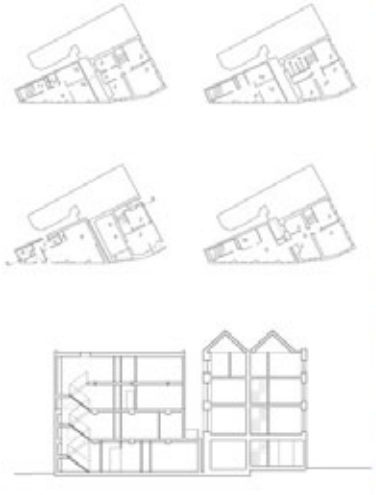
03 MCCULLOUGH MULVIN ARCHITECTS
Black Print Studios
TEMPLE BAR, DUBLIN – 1994

Black Church Print Studios is in wezen een gespecialiseerde workshop – een kleine stedelijke fabriek, net zoals de klerenmakers die hier vroeger gehuisvest waren. Er zijn drie verdiepingen met drukfaciliteiten, een dubbelhoge galerij op begane grond. De grote glaspartij aan de voorzijde lokt de voorbijganger naar de tentoonstellingsruimte. Andere elementen zoals het functioneel vrije plan voor de hogergelegen artiestenstudio's, de aandacht voor de constructiedetails, licht en ruimte, de articulatie van het interne programma naar de gevel toe, maken van dit gebouw een gecontroleerde poging om de klassieke modernistische principes toe te passen. Aan de achterzijde bevinden zich grootschalige industriële ramen die maximaal licht binnenbrengen in de werkplaatsen binnenin en omgekeerd prachtige zichten naar de rivier met haar kades opleveren.

04 MCCULLOUGH MULVIN ARCHITECTS
The Lincoln Place Project
DUBLIN – 1994

Het Lincoln Place project is een beperkte uitbreiding van een bestaand kantoor op een aanpalend smal perceel. De site is een hele smalle driehoek, amper groot genoeg om op te bouwen. Het ontwerp resulteerde in een stapeling van vier plateaus met open kantoren met een eenvoudige circulatiezone via een trap. Het nieuwe gebouw is enkel verbonden met het bestaande kantoor op de eerste verdieping. Het architecturale antwoord was een volledige bezetting van het nieuwe terrein binnen de hoogte die aangegeven werd door het oorspronkelijke beschermde kantoor. De nieuwe gevel bestaat uit baksteen en gepoederlakte panelen en ramen, waarbij de vier bouwlagen variëren binnen de compositie ervan. Het geheel weerspiegelt het materiële en proportionele karakter van de omgeving. De ligging en vorm genereert een muur van glas, metaal en metselwerk die het avondlicht van de stad absorbeert en reflecteert.

05 GRAFTON ARCHITECTS
Department of Mechanical Engineering Trinity College
DUBLIN – 1996

Dit project bestaat uit een uitbreiding van 1100 m² aan het negentiende-eeuwse Parson's gebouw. Terwijl de geometrie op de campus overwegend orthogonaal is, staat het Parson's gebouw alleen, verheven, in een hoek ten opzichte van zijn omgeving. Een zware stenen basis, bekleed in robuust Wicklow graniet, huisvest het geheel van workshop ruimte en labo's. Het dak van deze ruimten vormt een podium en een voorportaal tot het Parson's gebouw. Daklichten in dit podium verlichten de onderliggende workshopruimten. Boven het podium, in een verheven 'kubus' bevindt zich het Fluids and Acoustic Engineering Laboratory. De kubus is gealigneerd met de formele geometrie van de campus. Het is bekleed in een donker, reflecterende basalt lavasteen. Een derde, groter element, de 'boekensteun', is bekleed met sterk gepolijst gepigmenteerde pleister. Hierin heeft men de seminarielokalen ondergebracht. Via een enorme metalen schuifdeur kan er geleverd worden aan de labo's. Twee bestaande prachtige linde bomen werden behouden en maken een essentieel onderdeel van het landschappelijk karakter van het project. De verheven kubus, het Parson's gebouw, de lindes maken nu deel uit van de nieuwe ontsluiting. De drie elementen – het nieuwe, het oude en het organische – creëren een nieuwe ruimte binnen de zonering van de universiteit.

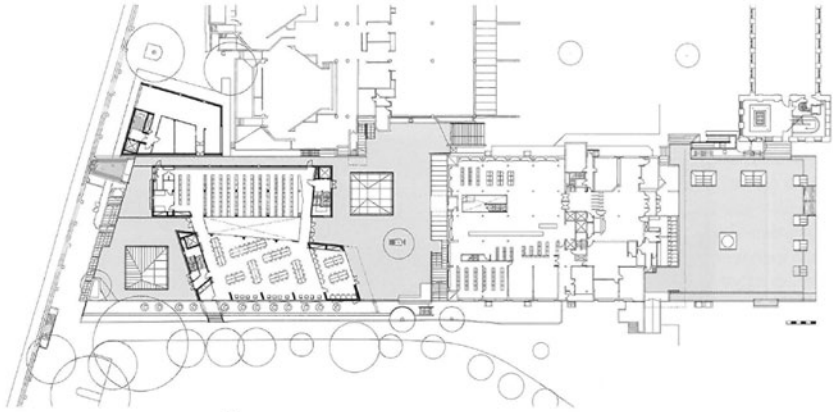

06 MCCULLOUGH MULVIN ARCHITECTS
Ussher Library, Trinity College
DUBLIN – 2002

De nieuwe Ussher Bibliotheek in het Trinity College is een landmark voor Dublin. Het project voorziet in 750 leeszones en biedt ruimte voor 350.000 werken in een bouwwerk gekenmerkt door beton en graniet. Het concept bestaat uit drie prismatische sculpturale volumes op een podium en noord-zuid georiënteerd op de site. De twee langwerpige volumes worden verbonden door een atrium. Het hogere volume is gesloten, met steen bekleed, en bestemd voor opslag van boeken (een boekentoren). Het lagere volume heeft een meer dynamische vormgeving in steen en glas en bevat de leesruimte met zicht over College Park. Het derde volume wordt gebruikt als conserveringslabo voor boeken. Elk blok wordt bediend door een circulatiekern aan het uiteinde (mooi opgenomen binnen de ontworpen volumes), waardoor het plan geankerd wordt. De ritmiek van de natuurstenen bekleding buiten wordt binnen verder doorgetrokken in houten panelen. Als schakel tussen de stad Dublin en de campus van Trinity College, diende het nieuwe bibliotheekgebouw in te schuiven in een sterk stedelijke context. Enerzijds schuift het in het grid van de universiteit en anderzijds houdt het de lijn aan van Nassau Street. Het gebouw fungeert als poort – als drie boeken die tussen hen in open ruimten laten met zichten en routes van de stad naar de universiteit.

Weetje: Trinity College ligt midden in het centrum van Dublin. De universiteit stamt uit 1592 en herbergt een prachtige bibliotheek met als hoogtepunt het beroemde Book of Kells, een fraai gedecoreerd manuscript dat de vier Evangeliën bevat. Van origine was Trinity College protestants. Pas in de zeventiger jaren van de vorige eeuw mochten ook katholieken hier gaan studeren.

plan of podium level

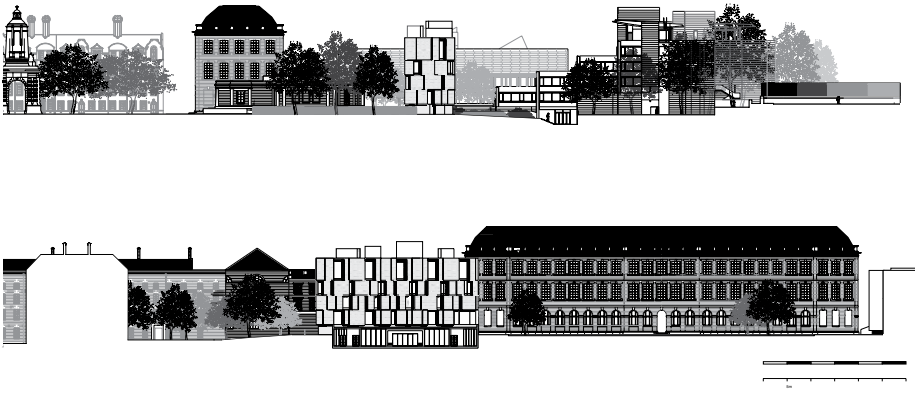
long section

07 MCCULLOUGH MULVIN ARCHITECTS
Long Room Hub, Trinity College
DUBLIN – 2002

Het voorgestelde nieuwe gebouw voor Onderzoek in Menswetenschappen in de Universiteit Dublin, “the Long Room Hub” genoemd, doet dienst als platform om een status van wereldklasse voor de Ierse universiteit te bereiken. Het is een ruimte om te denken, voor het maken van bijzondere connecties in denkpatronen, voor het delen van unieke collecties van ‘the Long Room’. De site van het project bevindt zich op Fellows Square, in het hartje van de universiteit. De smalle rechthoekige vorm van vier bouwlagen hoog met hoge daklichten die diep tot in het gebouw doordringen, zit op het einde van het Kunstblok, sluit het plein af en kadert het zicht naar een gebouw uit 1937 met leesruimten. Deze Hub wordt een denktank boordevol sterke ideeën! De gevel in een honingraat structuur van graniet en glas geeft een gebroken en onnauwkeurig indruk. Het zweeft over het bestaand weefsel heen, met insnedes die de vorm lukraak doorbreken en verwachtingen verstoren. Er ontstaan zones van dubbele hoogte voor werk en onderzoek. Het karakter van het gebouw wordt bekomen door zijn slankheid, waar men dwars door kan kijken.

08 AHRENDS BURTON KORALEK
Berkeley Library
TRINITY COLLEGE DUBLIN – 1967

Genoemd naar bisschop George Berkeley (1687-1753) zorgde dit gebouw voor heel wat opschudding toen het om de campus van Trinity naast het bibliotheekgebouw 'Long Library' van Thomas Burgh (1732) werd gebouwd. In overeenstemming met Le Corbusier's overtuiging dat zichtbeton zijn bekistingmateriaal moest weerspiegelen kan men overal aan de buitenzijde de sporen van het gebruikte hout aflezen. De zijgevels hebben merkwaardige raamoplossingen om meer natuurlijk licht in het gebouw binnen te laten. De bibliotheek staat achteruit ten opzichte van de bouwlijn gecreëerd door het Museum van Deane & Woodward (1857) en de oude bibliotheek, waardoor er een nieuwe publieke ruimte ontstaat. Hier bevindt zich een knap beeldhouwwerk van Arnaldo Pomodoro dat 'Sphere with Sphere' (1982-83) noemt.
Interessant om weten is dat architect Paul Koralek nog bij Marcel Breuer heeft gewerkt.

09 GRAFTON ARCHITECTS
Ministry of Finance
7 — 9 MERRION ROW, DUBLIN – 2008

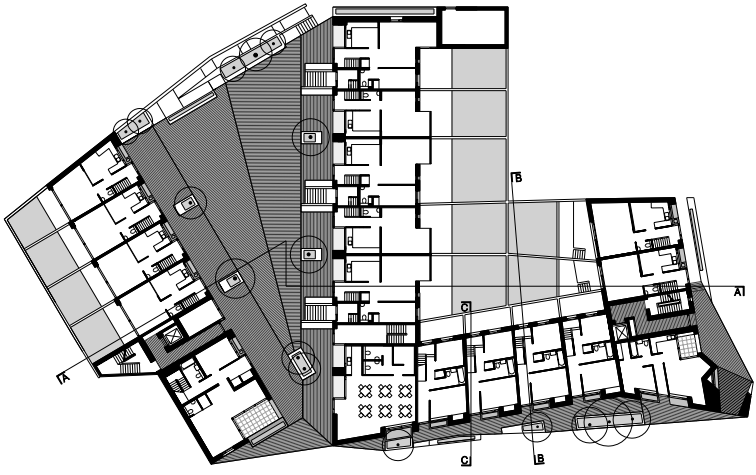
Grenzend aan het bestaande regeringscomplex, werd er voor het Ministerie van Financiën een uitbreiding van kantoren opgedragen. Het project bevat ook 'The Billets', een beschermde structuur uit 1912. Het fundamentele concept van het gebouw is geworteld in zijn onmiddellijke stedelijke context, namelijk enerzijds in de aanwezigheid van to Saint Stephen's Green, een begraafplaats van de hugenoten en anderzijds in het achttiende-eeuwse Georgian straatlandschap. Een alignering met de straat wordt aangehouden door een gesculpteerde bronzen hekwerk en door het overhangen van de grote trappenruimte. Het gebouw springt hier deels achteruit om licht te trekken naar de benedenverdieping en om een duidelijke inkomzone te creëren. De zijgevel naar de begraafplaats toe is een scherm waar een spel gespeeld wordt met het verspringen van natuursteen, glas en ventilatieroosters. Deze roosters trekken als een soort neusvleugels de verse lucht naar binnen, die in de kantoren wordt verdeeld en verder wordt geëxtraheerd via zes centraal geplaatste schouwen. Deze schoorstenen zetten de traditie van het bijzondere daklandschap van Dublin verder. De hoofdtrap, gepositioneerd aan het begin van het gebouw, werkt als een scherm voor de zuidelijke zon en als akoestische buffer voor het stedelijke verkeer. De circulatie gebeurt in de perimeter van het gebouw met kantoren weg van de gevels. De architecturale uitdaging voor The Billets, een lang, twee verdiepingen tellend 'mews' type gebouw, was het incorporeren van de nieuwe accommodatie binnen het karakter van de bestaande ruimten.

Weetje: Kenmerkend voor Dublin is de Georgian bouwstijl. In de 18e eeuw was Dublin onder het bewind van koning George II en George III de tweede stad van Engelse koninkrijk. In deze periode lieten rijke protestantse burgers luxe herenhuizen en stadsvilla's bouwen.

10 O'DONNELL - TUOMEY ARCHITECTS
Timberyard Housing
CORKSTREET, DUBLIN – 2009

Timberyard is een innovatief woonschema voor de Dublin City Council. Zevenenveertig appartementen liggen gecentreerd rond een nieuwe publieke ruimte op een site waar vroeger een houtopslagplaats (=timberyard) was. Een achtergelegen terrein werd geopend naar de stedelijke situatie en de opdracht was om een nieuw gevelfront te ontwerpen op een plaats die de wonden heelde na zware infrastructurele werken. De architecten slagen erin om de nieuwe constructie te linken aan het historische karakter van de Liberties wijk. De appartementen zijn dermate ontworpen dat ze maximaal gebruik maken van context, licht en zichten. De zes bouwlagen laten zich in de kleinere schaal van de omliggende woningen goed inpassen, door zijn gevels in rode baksteen met houten ramen. De muren zijn gekenmerkt door teruggetrokken inkomzones en terrassen, maar ook door uitspringende ramen, waardoor het geheel diepgang en complexiteit verwerft, als een soort interface tussen de privatieve wereld van de wooneenheden en de buurt. Het gebouw slingert langsheen de straat en ontwerpt een nieuw stedelijk landschap.

A
B
C
A1
C
B

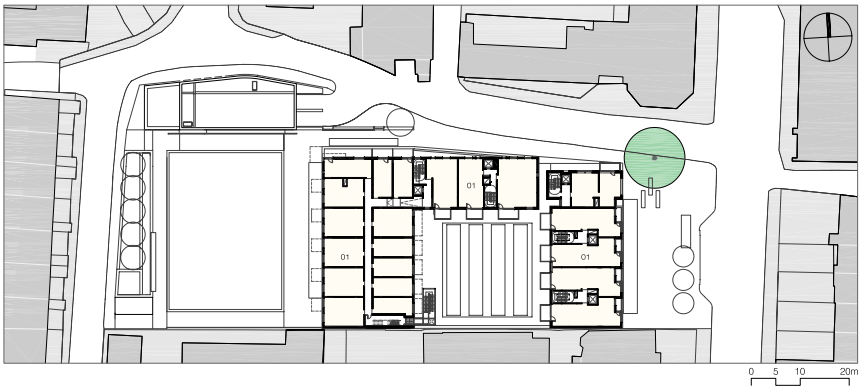

11 DONNELLY TURPIN ARCHITECTS
Rathmines Square
DUBLIN – 2010

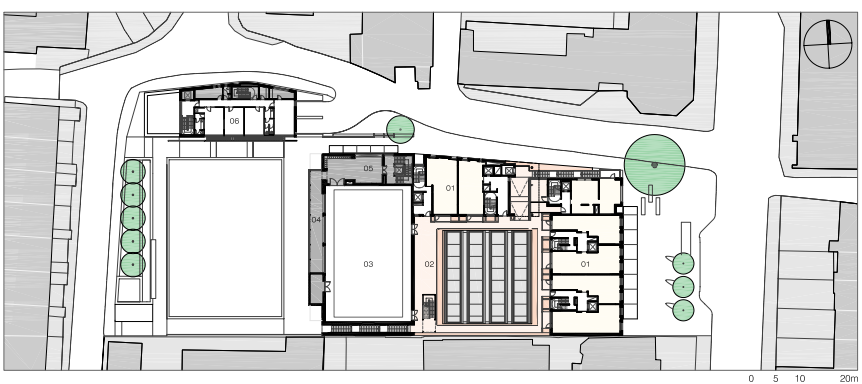
Het project bevindt zich op een site van een voormalig laag zwembadgebouw. De doelstelling was een site met gemengd gebruik te ontwerpen om het centrum van Rathmines te consolideren tot een goed functionerend stadsdeel. Het nieuwe gebouw, overwegend bestaande uit vijf bouwlagen, bepaalt een duidelijk omlijnde publieke ruimte in de vorm van een lineaire promenade langs Rathmines Road en een landschappelijk park aan de achterzijde van het gebouw nabij Williams Park. De zwembadhal, zijn inkom en een turnzaal bezetten een 20 m wijde en 5 m hoge 'tube' die over de volle diepte van het terrein op maaiveldniveau doorloopt, waarbij een transparantie en een leesbaarheid tussen de externe publieke ruimten behouden blijft. Het zwembad wordt van bovenaf verlicht via gesculpteerde, 3 meter hoge betonnen bakken die grootschalige daklichten vormen om over de volle oppervlakte een natuurlijk verlichte ruimte te bekomen. Een sporthal van 32 x 19 m bevindt zich op het eerste niveau.
Boven de ontspanningsfaciliteiten zijn nog eens 46 appartementen geïntegreerd, gegroepeerd rond een soort podium / tuin die als inkom functioneert.

APARTMENT LEVEL PLAN (TYPICAL)

01 APARTMENTS

PLINTH LEVEL PLAN (LEVEL 2)

01 APARTMENTS
02 ROOF
03 HALL
04 VIEWING GALLERY
05 FOYER
06 CHILDCARE BUILDING

12 O'DONNELL - TUOMEY ARCHITECTS
Sean O'Casey Community Centre
DUBLIN – 2009

De opzet van het gebouw is om de energieën van de bestaande gemeenschapsactiviteiten onder te brengen in een nieuw gebouw; een eigen ruimte geïntegreerd in een groter stedelijk geheel, een nieuwe knoop binnen het bestaande stedelijke weefsel. Vier afzonderlijk functionerende blokken vertrekken van een plint bestaande uit één bouwlaag. Deze plint is uitgehold door vier patio's. Drie maten van cirkelvormige ramen en daklichten perforeren de uitwendige betonnen schil. Kleine kijkgaten op ooghoogte, middelgrote ramen op bureauniveau en grote openingen op maat van het lichaam voorzien punten van communicatie tussen de binnen- en de buitenwereld van het complex. Kinderopvang, onthaal, sport- en theaterfaciliteiten vormen de functionele componenten van de totale compositie. De patio's voorzien diagonale transparantie tussen de verschillende sociale activiteiten van het centrum, waarbij jong en oud, zowel passief als actief met elkaar verbonden worden.

13 GRAFTON ARCHITECTS
Long House
PERCY LANE, DUBLIN – 2002

De site ligt langs Percy Lane, een smalle 'mews' laan vlak bij Percy Place, een boomrijke kanaalgericht terras in de zuidelijke binnenstad. De doelstelling voor dit project was het bevrijden of transformeren van de verkrampte en introverte aard van het terrein, door de lange dimensie van het terrein te maximaliseren en door stripvormige zones van verblijfsruimte in de lengterichting van de site te ontwikkelen. Binnen het smalle domein van 6,5 m x 20,0 m vult deze toegepaste strategie het gehele terrein met externe ruimte uitgehold uit de solide massa, wat leidt tot een alterneren van interne en externe kamers. Dit wordt nog eens weerspiegeld in de constructie van het gebouw, waarbij de perimeter van het terrein een solide baksteenconstructie vormt en de binnenzone gekenmerkt wordt door een spel van houten en glazen schermen.
Het huis is opgevat als twee elementen die langs elkaar heen passeren en tevens in elkaar overlopen zodat er twee diagonaal gelegen patio's ontstaan. Structureel gezien wordt dit ontwikkeld langsheen de centrale as van het terrein, waar grote overspanningen bekomen worden door het gebruik van gelamineerde spanten die gedragen worden in een betonnen trappenwand. Hierdoor krijg je een continuïteit van binnen- en buitenruimte. De krachtige structurele draaglijn wordt een fysische en structurele generator.
Weetje: Een 'mews house' zijn smalle percelen die oorspronkelijk in tweede linie lagen en de stallen bevatten. De meeste van dergelijke gebouwen zijn nu omgevormd tot residentiële woningen. Met 'mews' kan men ook refereren naar een smalle straat of steeg waarlangs dergelijke smalle woontypes gelegen zijn.

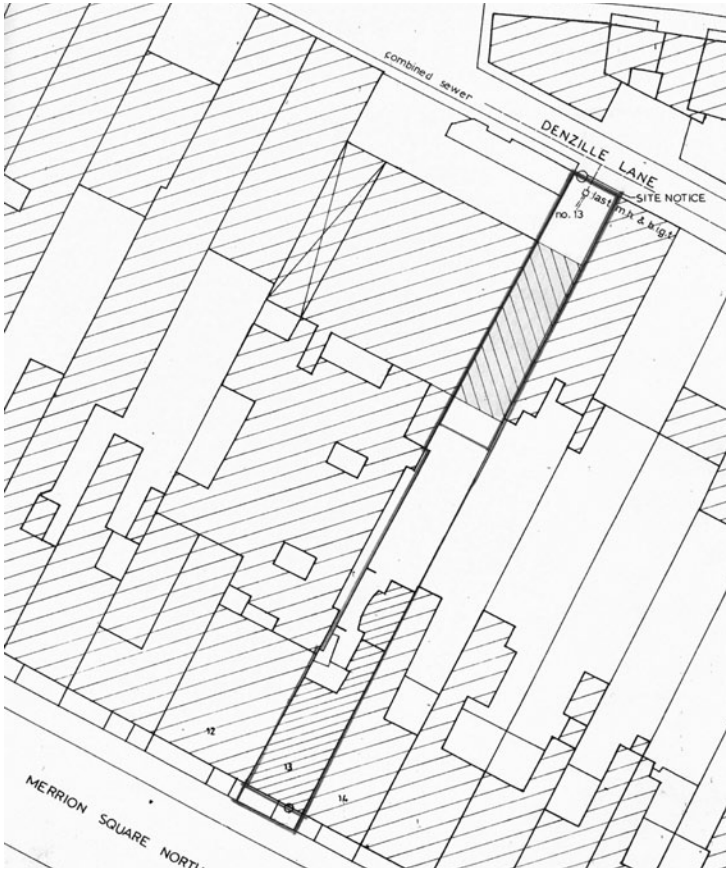
14 SAM STEPHENSON (1933 – 2006)
Central Bank of Ireland
DAME STREET, DUBLIN – 1980

Sam Stephenson was gekend als een controversiële Ierse architect. Zijn Centrale Bank was een assertief gebouw met zijn krachtige contouren en dramatische setting. Het is zichtbaar vanuit het gehele stadscentrum en in het bijzonder vanuit Temple Bar waar zichten doorheen smalle straatjes en openingen zijn sterke geometrische aanwezigheid onthullen. Het gebouw kreeg heel wat kritiek omdat het oorspronkelijk hoger was gebouwd dan toegelaten. Dit werd later rechtgezet. Mede door regenwaterproblemen werd het dak opnieuw ontworpen en deels met koper bedekt. De structuur was heel ongewoon voor zijn tijd: de vloeren werden opgehangen vanuit de twee kernen via 12 stalen ophangsystemen die aan de gevel duidelijk zichtbaar zijn. Gedurende de werf werd elke vloerplaat op maaiveldniveau gebouw en werd vervolgens op zijn plaats getild met alle nutsvoorzieningen reeds ingewerkt.

15 GRAFTON ARCHITECTS
Screening Room
DENZILLE LANE, DUBLIN – 1999

De Denzille Cinema is een screening ruimte niet ver van Merrion Square. Filmverdelers en productiehuizen gebruiken deze faciliteit om nieuwe films te screenen. Het wordt ook gebruikt als trefpunt voor private feestjes. Het is het eerste project in ierland dat gebouw werd met de bedoeling om previews te tonen. Het heeft topkwaliteit aan projectiemateriaal, is gekend omwille van zijn geluidskwaliteit, akoestiek, zichtlijnen en stoelarrangementen. Er zijn 30 stoelen geoptimaliseerd voor comfort en gemak van het kijken.

IERLAND

02

DUBLIN RAND

DUBLIN RAND

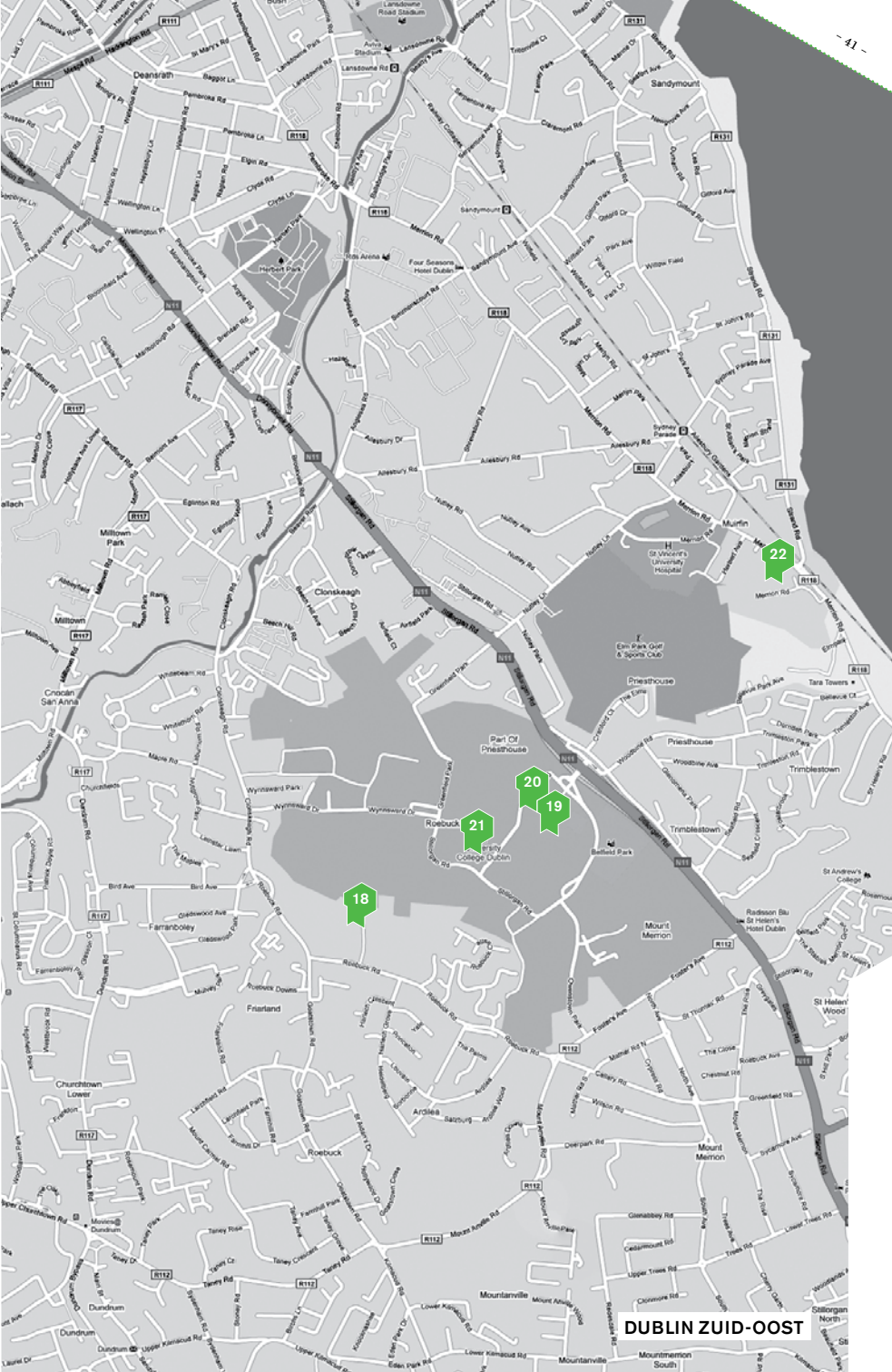
DUBLIN WEST

16 Cherry Orchard School - **O'Donnell + Tuomey Architects** 42
17 Brookfield Youth Centre - **Hasset Ducatez** 43

DUBLIN ZUID-OOST

18 Eurocampus / French - **A2 Architects** 44
19 Virus Reference Laboratory - **Mccullough Mulvin Architects** 45
20 Medical Research Laboratory - **O'Donnell + Tuomey Architects** 46
21 James Joyce Library - **Scott Tallon Walker** 47
22 Elmpark Office Blocks - **Bucholz Mc Evoy Architects** 48

22
20
19
21
18
Deansrath
Sandymount
Milltown
Clonskeagh
Priesthouse
Trimblestown
Roebuck
Mount Merrion
Farranboley
Friarland
Churchtown Lower
Ardilea
Mountanville
Dundrum
Stillorgan North
DUBLIN ZUID-OOST

16 O'DONNELL - TUOMEY ARCHITECTS
Cherry Orchard School
ROEBUCK ROAD, DUBLIN – 2006

Deze basisschool voor 500 kinderen bevindt zich in een grootschalige randstedelijke woonwijk met weinig faciliteiten en veelvoorkomende sociale problemen. Sociale voorzieningen en naschoolse opvang werden in het bouwprogramma opgenomen. Deze school doet dienst als pilootproject van het Departement Onderwijs en Wetenschap als een nieuw type school dat een bredere rol zal spelen binnen de lokale leefgemeenschap en die de hele dag zal geopend zijn. De architecten probeerden dan ook om de school een sterke identiteit te geven binnen een eigen context die leerlingen van alle sociale achtergronden zou verwelkomen. Het ontwerpschema organiseert een school binnen een ommuurde tuin van 3,6 m hoog, beplant met kerselaars. Deze muur geeft de kinderen een gevoel van geborgenheid en veiligheid. De schoolgebouwen, die twee bouwlagen tellen, ontsluiten een reeks van binnentuinen die dienst doen als diverse speelruimten. De klaslokalen zijn volledig gericht op de binnenruimten, daar de buitenmuur zo goed als geen openingen heeft. Het overvloedige gebruik van baksteen geeft een warmte en is bovendien rijk aan kleurschakering en textuur. De drie elementen, baksteen, beton en hout, vormen een palet aan materialen die robuust zijn en op een natuurlijke wijze verouderen, waardoor het gebouw zal verankeren in zijn omgeving.

17 HASSETT - DUCATEZ ARCHITECTS
The Brookfield Youth and Community Centre
2007

Het Brookfield jeugd- en gemeenschapscentrum bevindt zich in een rauwe sociale omgeving, in een open streek in Tallaght, aan de rand van Dublin. Zijn lang en onregelmatig ritme communiceert een rudimentaire maar toch mooie ruimtelijke en zelfs sociale orde, vanuit een drang om iets bijzonders te willen doen. Dit wordt uitgedrukt via kleur, licht, structuur en beweging. De verwezenlijking van dit gebouw gebeurde in een moeilijke economische tijd en crisis in het bouwmilieu. En toch in een drang om te overleven ontstond dit project langzaam in dialoog met zijn omgeving.
De panelen aan de buitenzijde (baksteen, metaal, glas) hebben een sterke optische aanwezigheid omwille van kleur en de wijzigende transparantie naargelang het tijdstip van de dag. Ze vormen een decor voor de buitenruimten die zich langs de zonzijde bevinden. Aan deze zijde eveneens grote raamopeningen om van passieve zonnewinsten gebruik te maken. De warmte wordt opgeslagen in de thermische massa van het beton, terwijl er permanente luchtcirculatie is door openingen in de perimeter van het gebouw. De materialen binnen zijn ruwe elementaire bouwmaterialen. De verschillende functionele ruimten lopen in elkaar over in een sequentie van kleurenvelden.

18 A2 ARCHITECTS Eurocampus

ROEBUCK ROAD, DUBLIN – 2008

De beslissing om de bestaande Franse en Duitse scholen in Dublin te combineren op de bestaande campus van de Duitse school vereiste 16 extra generische klaslokalen , een uitbreiding van de administratie en een gemeenschappelijke nieuwe inkom. De nieuwe school, deels uit twee bouwlagen, deels uit drie bouwlagen opgebouwd, orienteert zich dermate dat direct zuiderlicht vermeden wordt en beschikt over een serie van grote buitenruimten die de school kan gebruiken. Wat initieel als een helder volume van klaslokalen startte, wordt samengetrokken en uitgerokken om de ingang, circulatie, helling en een overdekte buitenruimte te herbergen. Aan de buitenzijde versterken het palet van polychrome baksteen en ter plaatse gestort zichtbeton de bestaande school. Een tweede lijn van orde en ritme wordt verkregen door het topvolume dat bekleed is met een ander materiaal, namelijk vezelcementplaten en horizontaal lattenwerk.

19 MCCULLOUGH MULVIN ARCHITECTS
Virus Reference Laboratory
UNIVERSITY COLLEGE DUBIN, DUBLIN – 2003

De uitbreiding aan het Virus Reference Labo werd gebouwd op een beperkte site binnen het universiteitscomplex, tussen het hoofdlabo en het Ardmore House. Hoewel klein in schaal speelt dit project een belangrijke rol in de relatie tussen de centrale universiteitsgebouwen en het omringende landschap, en in het bijzonder het vlakbij gelegen meer. Totaal verschillend in vorm en materialen is dit project het eerste van een reeks van nieuwe paviljoenen bedoeld om een uitdaging aan te gaan met het architectuurlandschap van de originele campus uit de jaren 60. Het paviljoen gaat een intense relatie aan met de omgeving, enerzijds via vergezichten, anderzijds met een kleine Japanse binnentuin. Het plan is eenvoudig opgebouwd: een open ruimte rond een kern die als schakelpunt werkt tussen nieuwe en oude labo's. De gevels is een huid bestaande uit een abstracte compositie van overlappende en geschakelde glazen en houten panelen die bovendien nog eens in diepte variëren ten opzichte van elkaar.

20 O'DONNELL - TUOMEY ARCHITECTS
Medical Research Laboratory
UNIVERSITY COLLEGE DUBIN, DUBLIN – 2003

Dit project huisvest een tweeledig programma: enerzijds de labo's voor een gespecialiseerd onderzoekscentrum naar besmettelijke ziekten (medische microbiologie) en anderzijds labo's voor routineuze tests van medische stalen. Beide gescheiden activiteiten delen technische faciliteiten. De onderzoekslabo's zijn verheven boven de grond en noordwaarts gericht met diepe zichten op de baai van Dublin. Onder deze labo's bevindt zich een onderzoeksbibliotheek, kantine en vergaderzalen. Een sterk geprononceerd vertikaal volume doet dienst als een soort hoge schoorsteen waarbij de geëxtraheerde dampen verzameld, gefilterd en uitgestoten worden. De constructie is een stalen frame dat bekleed wordt met vezelcementplaten voor de bovenbouw, terwijl de gelijkvloerse bouwlaag een uitdrukking vindt in hout en glas. Een complex programma, dwingende hoge technische eisen, een beperkt budget en de eis voor heldere ruimten hebben geleid tot een eenvoudige en expressieve architecturale vorm.

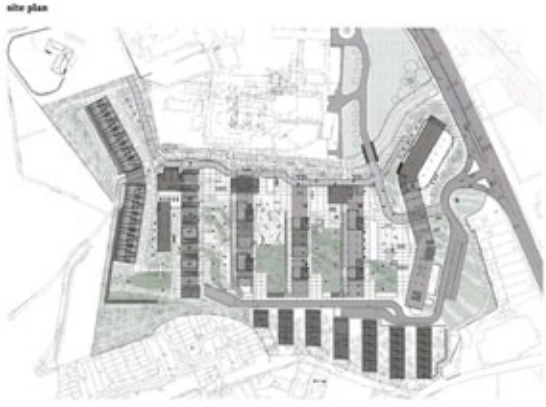
21 SCOTT TALON WALKER
James Joyce Library
UNIVERSITY COLLEGE DUBLIN – 1973

De James Joyce bibliotheek is de hoofdbibliotheek van de UCD bibliotheekwerking en is gelegen in het epicentrum van de Belfield Campus. Praktisch alle onderzoeksdomeinen worden hier vertegenwoordigd: kunst, Keltische studies, humane wetenschappen, business, recht, wetenschap, landbouw, burgerlijk ingenieur en bioingenieursstudies. Het architectenbureau Scott Tallon Walker startte in 1931 als Scott & Good, werd Michael Scott Architect in 1938, vervolgens Michael Scott and Partners in 1957 om te eindigen in 1975 onder de huidige naam. Dit bureau wordt beschouwd als één van de voorvechters van modernisme in Ierland, vooral omdat Robin Walker gewerkt heeft bij Le Corbusier in Parijs en nadien bij Mies van der Rohe in Chicago. Zijn invloed is zeer sterk merkbaar in het bureau.

22 BUCHOLZ - MCEVOY ARCHITECTS
Elm Park Office Blocks
DUBLIN – 2008

Dit nieuwstedelijk kwartier van 100.000 m² is een project met lage energie, hoge densiteit en gemengd gebruik. Het bevat een privaat ziekenhuis, een hotel, kantoren, appartementen, en serviceflats voor oudere bewoners, cafés en sandwich bars, gelegen in een heel rijk en divers landschappelijke omgeving dat de veranderingen van de dagen, seizoenen en jaren heel sterk zal tonen. Het is ontworpen als groene long voor de stad. Alle gebouwen hebben een compacte footprint om hun impact te minimaliseren en trachten de vergezichten op de Dublin Mountains zoveel mogelijk te vrijwaren. De functionele diversiteit levert een 24-uren getijdenwerking van het leven op het terrein. De publieke tuinen vormen een link tussen alle gebouwen en doen met hun cafés en kleine winkeltjes dienst als ontmoetingsplaats. Het Elm Park project heeft een eigen krachtcentrale die werkt op houtspaander biomassa. Elektriciteit wordt op het terrein gegenereerd en warm water als bijproduct komt tot in appartementen. Alle gebouwen maken optimaal gebruik van de oriëntatie omwille van zonne-energie en natuurlijke ventilatie.

IERLAND

03

BUITEN DUBLIN

24
Navan
Hays
Duleek
N51
Dunderry
Balbriggan
M1
Hill of Tara
Tara
N3
Skerries
R129
Trim
Killeen Castle
R108
Lusk
Rush
Dunsany Castle
Laracor
Ratoath
Ashbourne
M1
Portrane
Lambay Island
Donabate
Dangan Castle
Summerhill
25
Fairyhouse Racecourse
N2
Swords
Malahide
Black Bull
Larchill Arcadian Gardens
Moyglare Manor
Dunboyne
Dublin Airport
Portmarnock
Ireland's Eye
Howth
M50
Kilcock
Maynooth
M4
Leixlip
Howth Peninsula
Dublin
Liffey
N4
Castletown House
Celbridge
Dublin Bay
Kildare Hotel & Golf Club
Straffan
Clondalkin
Dun Laoghaire
Sandycove
Clane
Liffey
Grand Canal
Rathcoole
Dalkey
M11
Robertstown
Dalkey Island
M7
Marlay Park
Killiney
N81
Leopardstown Racecourse
Leopardstown
Kill
KILDARE
Naas
Kilbride
Glencree
Enniskerry
Bray
Bray Head
Punchestown
Powerscourt Estate
Newbridge
N9
Blessington
Great Sugarloaf Mountain (503m)
Kilmacanogue
Powerscourt Waterfall
Greystones
Curragh Racecourse
M9
Russborough House
R759
Glen of the Downs
Kilcoole
The Curragh
Kilcullen
Valleymount
Lough Tay
R755
Sraghmore
Wicklow Mountains
Hollywood
Roundwood
Dunlavin
Rathsallagh House & Country Club
WICKLOW
Donard
Camaderry Mountain (700m)
Glendalough
Laragh
N11
Ashford
Rathnew
Ballitore
Ballinclea
Knockanarrigan
Spink Ridge (550m)
Wicklow
Wicklow Head
Timolin
Moone
N81
Upper Lake
Drumgoft
Vale of Clara
Macreddin
Kilkea
N9
Glen of Imaal
Baltinglass
Rathdrum
Ardmore Point
Rathdangan
Redcross
Castledermot
Vale of Avoca
Rathvilly
M11
Mizen Head
Hacketstown
Aughrim
Avoca
23
Carlow
Woodenbridge
Avoca
Brittas Bay
Arklow
Tullow
Tinahely
Shillelagh
Kilmichael Point
Ballon
Slaney
N80
N11
Carnew
Kildavin
Gorey

BUITEN DUBLIN

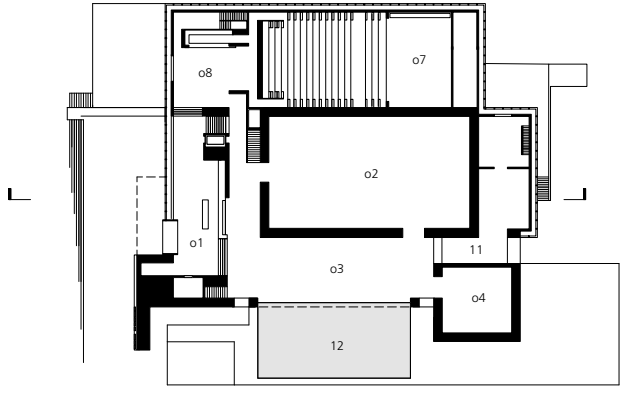
23 Visual Arts Centre - **Terry Pawson** 54
24 Solstice arts center - **Grafton Architects** 56
25 Ratoath collage - **McGarry Ni Eanaigh Architects** 58

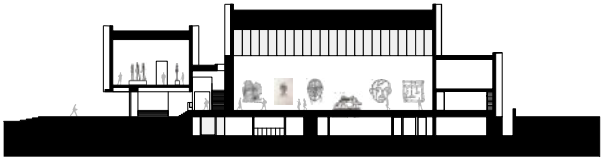

23 TERRY PAWSON ARCHITECTS
Visual Arts Centre
CARLOW – 2009

Als resultaat van een gewonnen open architectuurwedstrijd bouwde de Londense architect Terry Pawson het Visual Arts Centre op het domein van het Saint Patrick's College in het centrum van Carlow. Het gebouw toont zich als een assemblage van verschillende volumes bekleed met opaak glas, geplaatst op een betonnen sokkel. De grootste galerij (28 m lang x 16 m breed x 12 m hoog) bevindt zich in het midden waarrond drie kleinere galerijen en het George Bernard Shaw theater geschakeld zijn. De dofheid van het opake glas harmonieert met het neutrale grijs van de lokale natuursteen in de stad. Het glas is als een wit canvasdoek dat het natuurlijke licht overdag absorbeert en 's nacht een dynamisch warm licht projecteert. Overdag wordt het natuurlijke licht gefilterd en resulteert in een kalme introspectieve sfeer in de galerijen. Het theater met zijn 343 zitplaatsen en zijn overwegend rode kleur contrasteert fel met de ijzige sereniteit van de galerijen. Andere faciliteiten in het 4679 m² tellende gebouw zijn een café, een boekenwinkel, kleedruimte, en repetitieruimten.

Long Section

24 GRAFTON ARCHITECTS
Solstice Arts Centre
NAVAN, CO. MEATH – 2006

In de stad Navan vervult het Solstice Kunstencentrum een bijzondere stedelijke rol. De helling in het terrein en de geometrie van de site hebben bijgedragen tot de dynamische vorm van het gebouw. De publieke gedeelten (die noord en west zijn georiënteerd) richten zich tot de stad en omhullen de theaterzaal. In de bovenste verdieping, op 'zolder', zit een rechtbank gevestigd. Dit niveau heeft twee onafhankelijk toegangen vanuit twee verschillende trappen. Het deelt eveneens een publieke toegang met het kunstencentrum, wat een mogelijkheid tot overlapping in gebruik faciliteert. De stedelijke diensten bezetten de zuidelijke zijde van het terrein. Deze zone vormt de hoofdingang tot de nieuwe faciliteiten. Het staat achteruit en vormt een voorportaal naar de bibliotheek en de kantoren van de regio Meath. Zowel de bibliotheekgangers als andere bezoekers hebben vlot dagelijks toegang tot het café en tot de tentoonstellingsfaciliteiten. Het theatergebeuren maakt gebruik van de aanwezige helling op het terrein en vormt een intieme publieke ruimte met een uniek karakter. De toneeltoren is geïntegreerd in de dakverdieping van de rechtbank, terwijl de kleedruimten van de acteurs en de backstage zich in de lager gelegen zone bevinden. De faciliteiten zijn dermate ontworpen om zowel lokale als bezoekende theatergroepen te ontvangen.

25 MCGARRY NI EANAIGH ARCHITECTS
Ratoath College
JAMESTOWN, MEATH – 2007

Deze school kan 850 studenten herbergen en heeft een oppervlakte van 8020 m². De site ligt in een nieuw ontwikkeld stadsdeel en kan vanuit twee routes benaderd worden. De articulatie van de vorm definieert toegangen, sociale ontmoetingsruimten, buitenruimten en antwoordt op de aanwezigheid van een aantal prachtige oude bomen. De schaal van gebouw en de modulering van het silhouet contrasteren op een gepaste wijze met de nabijgelegen woonwijken. Ondanks zijn niet-orthogonale vorm zijn alle klaslokalen gestandaardiseerd in afmeting. Via de circulatie en sociale ruimten wordt de geometrie opgelost. De materialen worden toegepast zoals ze gevonden worden: structurele elementen in zichtbeton, volle kleurvlakken, stalen platen leuningen en banken, prefab betonnen zitbanken buiten, zichtbaar gemonteerde leidingen, … de gevel daarentegen is in een geraffineerd metselwerk opgetrokken, met teruggesprongen zones en opengewerkt metselverband om het licht te filteren. Het schrijnwerk is in hout. Binnenin is kleur heel bewust gebruikt tegenover de achtergrond van ruwe materialen als accent, contrast, oriëntatie, en identificatie.

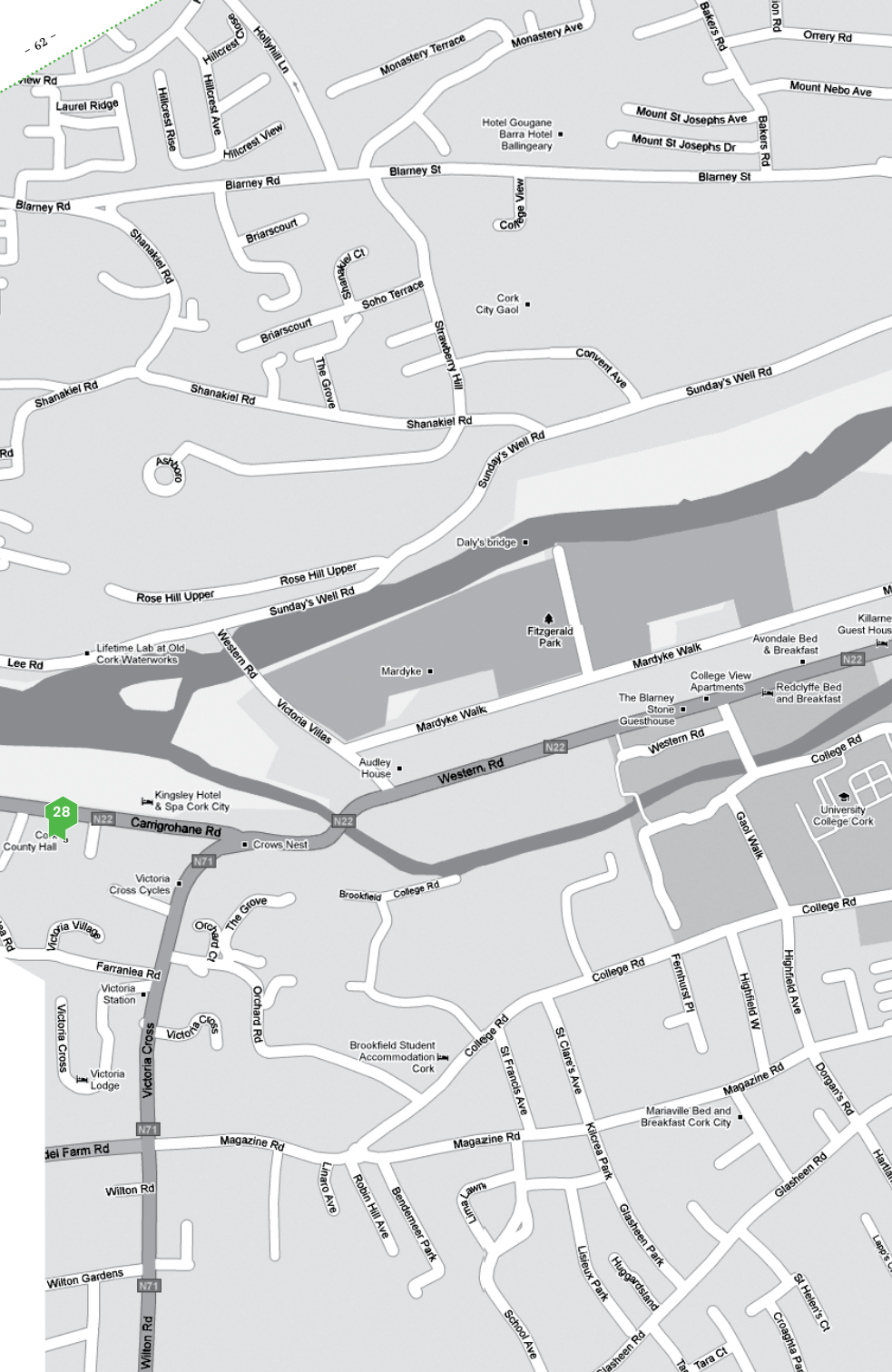

IERLAND

04

CORK

Monastery Terrace
Monastery Ave
Orrery Rd
Mount Nebo Ave
Mount St Josephs Ave
Mount St Josephs Dr
Hotel Gougane Barra Hotel Ballingeary
Bakers Rd
Laurel Ridge
Hillcrest Rise
Hillcrest Ave
Hillcrest View
Hollyhill Ln
Blarney Rd
Blarney St
College View
Briarscourt
Shanakiel Rd
Shanakiel Ct
Soho Terrace
Cork City Gaol
Strawberry Hill
The Grove
Convent Ave
Sunday's Well Rd
Ashton
Daly's bridge
Rose Hill Upper
Fitzgerald Park
Killarney Guest House
Avondale Bed & Breakfast
Lifetime Lab at Old Cork Waterworks
Lee Rd
Western Rd
Mardyke
Mardyke Walk
College View Apartments
Redclyffe Bed and Breakfast
The Blarney Stone Guesthouse
Victoria Villas
Audley House
N22
Western Rd
College Rd
Kingsley Hotel & Spa Cork City
28
Carrigrohane Rd
County Hall
Crows Nest
University College Cork
Gaol Walk
Victoria Cross Cycles
Brookfield
College Rd
Victoria Village
The Grove
Orchard Ct
Farranlea Rd
Victoria Station
Victoria Cross
Orchard Rd
Fernhurst Pl
Highfield W
Highfield Ave
Victoria Lodge
Brookfield Student Accommodation Cork
St Finbarr's Ave
St Clare's Ave
Kilcrea Park
Magazine Rd
Mariaville Bed and Breakfast Cork City
Dunpar's Rd
N71
Victoria Cross
Wilton Rd
Linaro Ave
Robin Hill Ave
Bendemeer Park
Linaro Park
Glasheen Rd
Glasheen Park
Lisieux Park
Hugginsland
Wilton Gardens
School Ave
St Helen's Ct
Tara Ct
Wilton Rd

CORK

26 Glucksman Gallery - **O'Donnell + Tuomey Architects** 64
27 Cork city Hall Civic Offices - **ABK Architects** 66
28 Cork County Library - **Shay Cleary Architects** 67

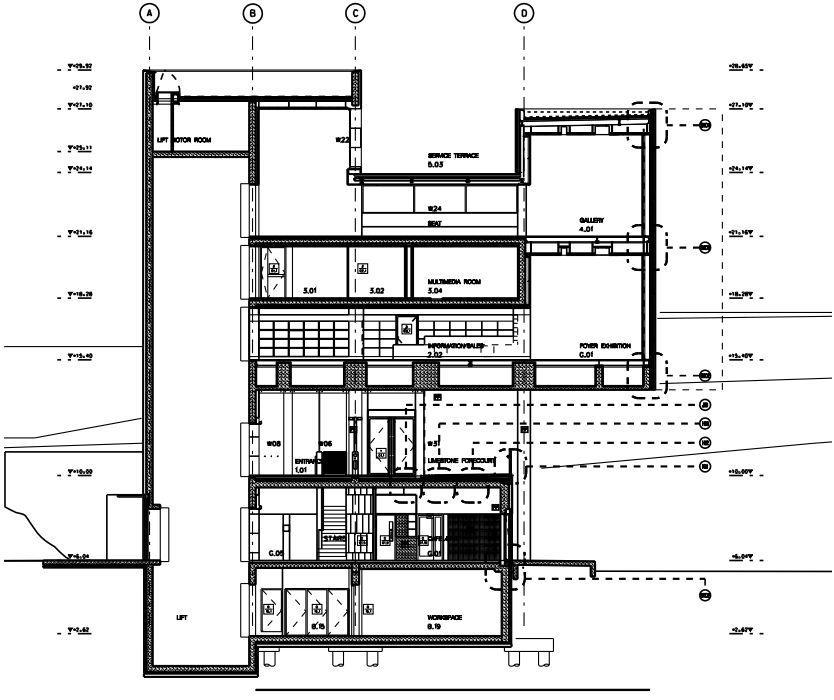

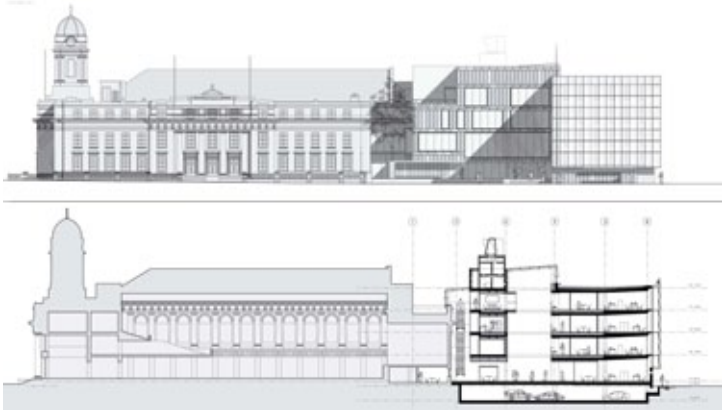
26 O'DONNELL - TUOMEY ARCHITECTS
The Lewis Glucksman Gallery
UNIVERSITY COLLEGE CORK - 2004

De Lewis Glucksman Gallery op het domein van de Universiteit van Cork is een bijzondere gebouw, dat zich situeert tussen de bomen, langs een rivier bij de hoofdingang van de campus. De galerij is een cultureel educatief instituut dat onderzoek, creativiteit en ontdekking van de visuele kunsten promoot. Het gebouw omvat diverse tentoonstellingsruimtes, conferentie faciliteiten, een winkeltje in de bovengelegen delen bekleed met Amerikaanse eik, en een restaurant met zicht op de rivier in het lager gelegen deel, bekleed met natuursteen. Het inkom gedeelte is beglaasd en opent zich naar een publieke ruimte op podium niveau, dat medieert tussen de verschillende landschapniveaus. Gerichte ramen op de verdiepingen voorzien in natuurlijk licht en in geselecteerde zichten zowel naar de wijdere omgeving als naar de campus.

27 ABK ARCHITECTS
Cork City Hall Civic Offices
CORK – 2007

Dit project is het resultaat van een wedstrijd. De site was een parkeerterrein aan de achterzijde van het bestaande stadhuis uit 1930. Opdracht was om de economische potentie van het terrein te maximaliseren tot een administratief gebouw van topkwaliteit met ondergrondse parkeermogelijkheid. De drie gevels van het bestaande stadhuis verschaffen onafhankelijke toegang tot een variatie van functies: een concerthal via de noordzijde, een conferentiezaal aan de oostgevel en de raadzaal via de westkant. Strategisch gezien voorziet het nieuwe gebouw in een administratieve toegang aan de zuidzijde, waarbij de "backstage"-gevel onthuld wordt als de nieuwe vierde gevel voor het publiek. Het kristallijnen volume van glas en staal is ontworpen voor kantoorruimte met maximale flexibiliteit. Het is verbonden met het dienstenblok via bruggen voor circulatie, grote 'schoorstenen' voor ventilatie en diepe vinnen voor controle van het licht. Het volume is ingepakt met een dubbele gevel, die licht en lucht voor intern comfort moduleert. Deze dubbele gevel bestaat uit glasschijven onder hoek geplaatst in een gegalvaniseerd stalen lattenwerk als buffer voor wind en stadslawaai, dermate dat de ramen in de perimeter in alle omstandigheden kunnen geopend worden. In de zomer kan de wind vrij binnen tussen vertikale openingen om te koelen, terwijl de dubbele gevel in de winter werkt als microklimaat om zelfs tijdens de koudste maanden de ramen te kunnen openen.

28 SHAY CLEARY ARCHITECTS
Cork County Library
CORK – 2009

Deze bibliotheek vormt het hoofdkwartier van een netwerk van tweeëntwintig regionale bibliotheken. Ze voorziet in administratieve kantoren en boekverwerking voor de hele regio van Cork. Het gebouw heeft een L-vorm, met een zeslagige vleugel aan de westzijde die een publiek binnenplein aan de zuidzijde omsluit. Een tweelagige horizontale vleugel omsluit een ruimte naar het noorden. Het boekverwerkingsysteem bevindt zich onder de twee pleinen. In het hoge blok zit de hoofdingang en publieke functies zoals theater en muziek collecties, samen met een wisselbibliotheek en een tentoonstellingsruimte. In de hoger gelegen bouwlagen zijn er flexibele kantoren. De bibliotheek is een hoofdzakelijk een natuurlijk geventileerd gebouw. Het gebruikt een combinatie van vaste vertikale glazen louvers met externe automatische blinden die het zonlicht reguleren en de wind bufferen om comfortabel de ramen te kunnen openen. De gevel beantwoordt het lokale klimaat om optimale omgevingsvoorwaarden te verzekeren tegen een minimale energiekost.

02

SCHOTLAND

SCHOTLAND

01

GLASGOW CENTRUM

GLASGOW CENTRUM

01 The Willow Tea Rooms - **Charles Rennie Mackintosh** 0
02 St Aloysius College gebouwen - **Elder And Cannon Architects** 0
03 Glasgow School of Art - **Charles Rennie Mackintosh** 0
04 Daily Record Building - **Charles Rennie Mackintosh** 0
05 The Lighthouse - **Charles Rennie Mackintosh** 0
06 The Lighthouse - **Page\Park** 0
07 Citizen M - **Concrete** 0
08 Glasgow City Mission - **Elder And Cannon Architects** 0

02
03
07
01
04
05
06
08

01 CHARLES RENNIE MACKINTOSH
The Willow Tea Room

Kate Cranston was Charles Rennie Mackintosh' s meest genereuze en consistente opdrachtgever. Tijdens hun twintigjarige samenwerking creëerde Mackintosh enkele van zijn meest gedenkwaardige interieurs voor haar. Tussen 1897 en 1917 ontwierp hij of richtte hij ruimten in in vier van haar tearooms in Glasgow. De eerste samenwerking met Cranston vond plaats in 1897 in het theehuis in de Buchananstreet 91-93. Hier bleef zijn input beperkt tot een aantal muurmuurschilderingen, waarbij het interieur en het meubilair door George Walton ontworpen werd. In zijn volgende opdracht echter werden de rollen omgekeerd: Mackintosh ontwierp het meubilair en het interieur van Cranston's theehuis in Argylestreet, en Walton was verantwoordelijk voor de muurmuurschilderingen. In 1900, in de Ingramstreet gaf Cranston opdracht aan Mackintosh om een volledige ruimte te herontwerpen. Hij creëerde de "white diningroom". De ingang naar deze ruimte lag direct aan de straat, langsheen een hal die van de theeruimte gescheiden werd door het houten scherm met loden glasinleg waardoor de bezoekers reeds een glimp van de ruimte konden vangen. In 1903 kwam de belangrijkste opdracht: de Willow Tea Room in de Sauchihall street 217. Kate Cranston had een midden negentiende-eeuwse rijwoning gekocht en wenste zich te differentiëren ten opzichte van de buurpanden.

Voor het eerst werd hem de kans geboden om niet alleen alle interieur objecten te ontwerpen, maar om ook zowel de buitenzijde als de interne indeling van het gebouw zelf aan te pakken. Samen met zijn vrouw, Margaret Macdonald, begon Mackintosh aan een Gesamtkunstwerk, waarbij kleur, decoratie, meubilair, stoffen en zelfs de kledij van het personeel deel uitmaakte van één totaalvisie. Het werd de ultieme uitdrukking van de Glasgow Style: een soort fantasie waarin thee je kon leiden. In een reeks van intergeconnecteerde ruimten – de meeste licht en vrouwelijk, andere met donker houtwerk – heerste een Art Nouveau karakter en werd het thema van de wilg in de decoratieve patronen een thema. The Willow Tea Rooms opende zijn deuren in november van dat jaar en liep over vijf niveaus. Van bij het begin, was de “Room de Luxe” de belangrijkste attractrie. Met een zijn ongekend zilveren meubilair en loden spiegelfriezen bood het een unieke ervaring. Na de dood van haar echtgenoot in 1917, verkocht Cranston haar ondernemingen. De gebouwen werden sterk gewijzigd. De befaamde Room de Luxe overleefde nagenoeg intact en in 1979 – 1980 was het de oude firma van Mackintosh, inmiddels Keppie, Henderson & Partners genoemd, die het theehuis reconstrueerden. Vandaag de dag is er onderdaan een juwelierszaak met erboven het gekende theehuis.

02 ELDER AND CANNON ARCHITECTS
Saint Aloysius
2002

St. Aloysius Junior School

Dit onderdeel van het scholencomplex sluit aan bij de schaal van de omgeving, maar heeft een hedendaagse expressie. De zuidgevel werd dermate ontworpen om licht en lucht in de klassen te optimaliseren, maar met geïntegreerde blinden in de ramen om schaduw en privacy te waarborgen. De school is vertikaal georganiseerd rond een drielagige centrale lichtschacht die een dynamische ruimte biedt aan de leerlingen.

St. Aloysius Maths, Science and Technology Block

De tweede fase van het masterplan voorziet in 25 gespecialiseerde klaslokalen met bijhorende faciliteiten. De uitdaging lag in de nauwe site en de unieke context van het straatbeeld waarvan de Mackintosh School of Art deel uitmaakt. Het hellende hoekterrein kreeg een vijf lagen tellend leslokalenvolume op het hoogste punt. Vandaaruit vertrekken diverse routes met ontmoetingsruimten en leraarslokalen, dubbelhoge ruimten etc. om een variatie aan ruimte-ervaringen te induceren. Het beton biedt een antwoord op het historische gebruik van steen in de omgeving.

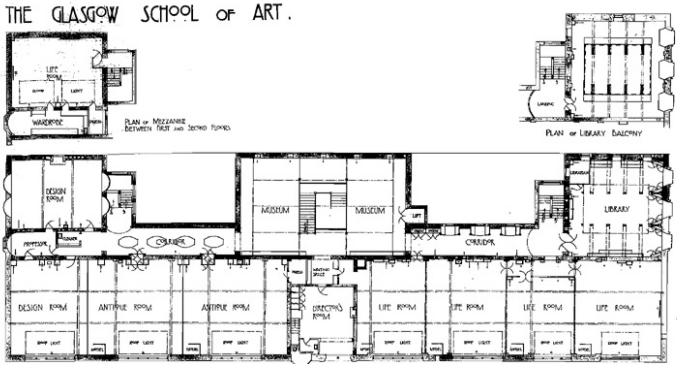
St. Aloysius Spirituality Centre and Residence

De laatste toevoeging op de campus huisvest twee faciliteiten: enerzijds een spiritueel centrum voor de lokale gemeenschap met bijhorend onderwijs en faciliteiten; anderzijds een tijdelijke residentie voor een tiental priesters en gastenkamers. Het geheel bevat nog een kleine kapel (zichtbaar als een hoge houten box aan de achterzijde), een ontvangst- en eetruimte gelegen rond een dubbelhoge vide en een lounge nabij het dakterras.

03 CHARLES RENNIE MACKINTOSH
Glasgow School of Art
1899, 1909

In 1897 schreef de Glasgow School of Art een prijsvraag uit voor een nieuw schoolgebouw. Het winnende ontwerp kwam van de Schotse architect Charles Rennie Mackintosh die toentertijd werkte voor het architectenbureau Honeyman & Keppie. Het gebouw werd gerealiseerd tussen 1897 en 1899 en tussen 1907 en 1909 uitgebreid met een bibliotheek. Het bouwwerk vormt het eerste en meest belangrijke project uit het oeuvre van Mackintosh en wordt beschouwd als voorbode van de art deco en het rationalisme. De Glasgow School of Art is een blokvormig gebouw dat is gelegen op een heuvel. Aan de zuidkant van het gebouw daalt de heuvel af en aan de noordkant, waar zich de asymmetrische geplaatste entree bevindt, ligt een belangrijke verkeersader. De plattegrond heeft de vorm van een langgerekte 'E' met een gang in het lange deel. Aan de straatkant van de gang bevinden zich kunststudio's, terwijl aan de achterzijde kantoren en een museum zijn gesitueerd. De bibliotheek bevindt zich aan de westkant en beslaat twee verdiepingen. De noordzijde van de academie ziet er uit als een simpele, horizontale rechthoekige massa met grote industriële ramen. De gevel ligt achter een uit steen en ijzer opgetrokken hekwerk, welke wordt onderbroken ter hoogte van de entree. Hier gaat de ijzeren balustrade over in een boog in art-nouveaustijl, waaronder zich een trap bevindt. De smalle, torenachtige west- en oostgevel zijn uit metselwerk opgetrokken. Aan de achterzijde zorgen de drie duidelijk herkenbare armen van de E-vormige plattegrond voor een gevarieerd gevelbeeld. In samenwerking met zijn vrouw ontwierp Mackintosh het interieur van het gebouw in dezelfde stijl als het exterieur. Geometrische en bloemrijke motieven zijn tot in detail uitgewerkt in de lichtarmaturen, tapijt, meubels en het aardewerk. Het gebouw wordt is tot op heden in gebruik als schoolgebouw van de Glasgow School of Art. Daarnaast brengen jaarlijks zo'n 20.000 architectuurliefhebbers een bezoek aan het bijzondere gebouw.

04 CHARLES RENNIE MACKINTOSH
Daily Record Building
GLASGOW – 1904

The Daily Record (Printing Works) Building in Renfield Lane werd door Charles Rennie Mackintosh ontworpen in 1901 en afgewerkt in 1904. Zoals de naam doet raden zat hier de krant "The Daily Record" in gehuisvest en dat tot 1930. Daarna was het gebouw in gebruik als kledingfabriek en later huisde "The Scottish Mutual Assurance" hier.

De opdracht ging naar Honeyman & Keppie, maar was duidelijk het werk van hun ambitieuze assistent Mackintosh. De ontwerpproblematiek was gekend: hoe licht brengen in een gebouw in een smalle donkere steeg. Mackintosh voorzag de gevel van geglazuurde witte stenen en om geen schaduw te werpen, plaatste hij de bogen op gelijkvloers in een nis. Zijn bewust overdreven gebruik van klassieke elementen vormen een fascinerende poging tot een maniëristisch classicisme. Zelfs bij de meest utilitaire ontwerpen, bleef Mackintosh een romanticus. Want tussen de "moderne" schuine vensterbaaien, vormen de groene verglaasde bakstenen een patroon van de „Boom van het Leven " terwijl bovenaan het gebouw, met zijn concave verschansingen en art nouveau steen wordt gebruikt voor de detaillering.

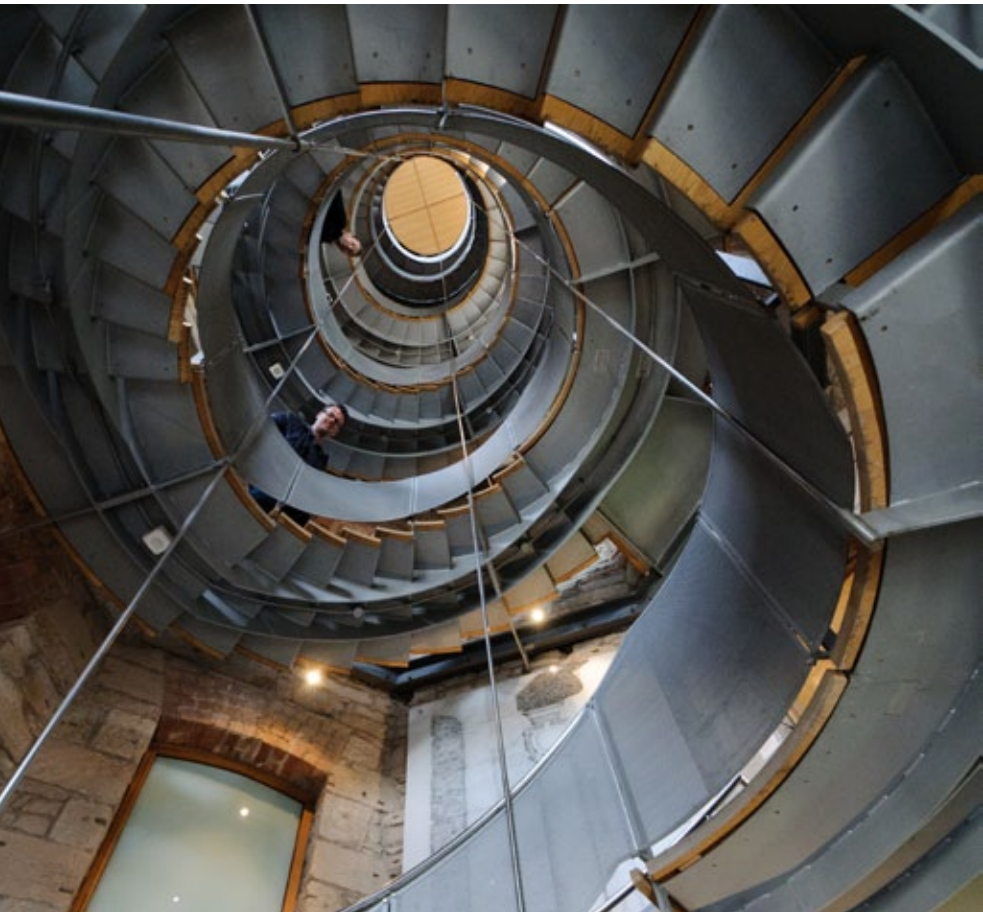
05 CHARLES RENNIE MACKINTOSH
The Lighthouse
1895

De smalle kronkelende Mitchell Street wordt gedomineerd door de bijzondere watertoren in rode zandsteen op de hoek van het voormalige Glasgow Herald Building, nu The Lighthouse. De toren diende oorspronkelijk als wateropslag bij brand, maar is nu een spiraalvormig trappenhuis dat leidt naar een observatieplatform met zicht over de stad. Gebouwd in 1893-1895 door de firma Honeyman & Keppie toont dit gebouw eigenaardige naturalistische en toch symbolische details die de hand van hun toenmalige jonge assistent Mackintosh verraadden. De twee hoekgevels zijn opgetrokken in rode zandsteen in een typisch Schotse barokke stijl eigen voor de laat negentiende-eeuwse stedelijke gebouwen, maar in de handen van Mackintosh kregen de conventionele details een verfijnde en elegante aflijning. Een lichte tendens naar Art Nouveau vormen duiken vooral rond de kroonlijst op.

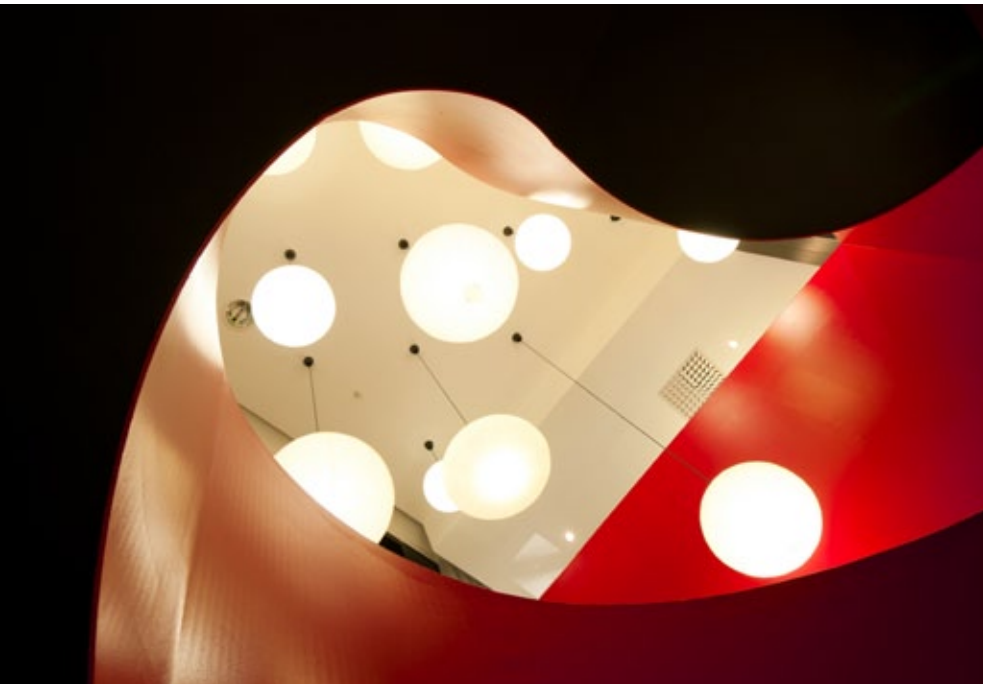
06 PAGE & PARK ARCHITECTS
The Lighthouse
1999

Het interieur van het Glasgow Herald gebouw was niet bijzonder en werd in 1998-99 getransformeerd en verbouwd tot The Lighthouse, Scotland's Centre for Architecture, Design and The City. Het centrum bevat een Mackintosh informatiecentrum en de oude watertoren is nu een uitkijkpost over de stad heen. De visie is het bevorderen van linken tussen design, architectuur en de creatieve industrieën tot onderling verbonden sociale, educatieve, economische en culturele items toegankelijk voor iedereen. Over zes bouwlagen biedt The Lighthouse een wisselend programma van tentoonstellingen en events op wereldniveau. Bovenaan is er de Vitra conferentie ruimte, een design winkel en een stijlvol dakcafé.

07 CONCRETE Citizen M

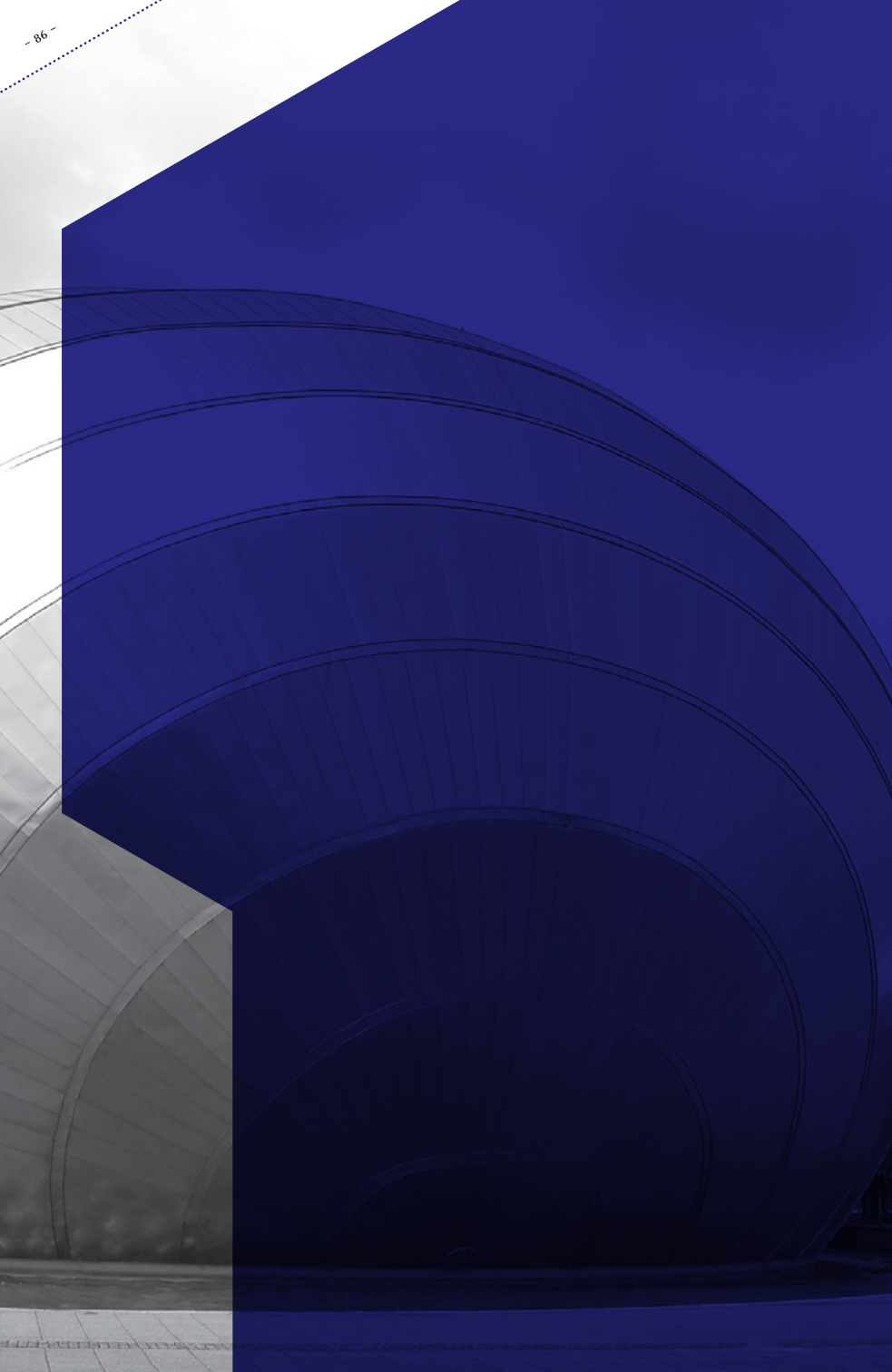
De opvallende M in citizenM staat voor 'mobile'. Want de moderne, mondaine wereldburger die citizenM voor ogen heeft als voornaamste klant, is mobiel, veel onderweg; een prijsbewuste zakelijk reiziger op zoek naar luxe en comfort. Onderdeel van het concept is dat alle overbodige producten, personeel en ruimtes geschrapt zijn. Hierdoor wordt overnachten veel goedkoper. De kamers combineren luxe, design, comfort en technologie voor een opvallende, bijna onverwacht betaalbare prijs. Het 198 kamers tellende hotel over acht bouwlagen heeft weliswaar kleinere en eenvoudigere kamers dan een concept als het Hilton, maar Concrete heeft ervoor gezorgd dat citizenM desalniettemin een zeer luxe uitstraling heeft en absoluut comfortabel is. Op punten waar de klant het belangrijk vindt, is de luxe overduidelijk aanwezig. Het bed is bijna enorm, een moodpad bedient de hd tv met speelfilms en de verlichting, verwarming en luxaflex, WiFi, VOIP – noem maar op, het is er allemaal. Diensten zijn geautomatiseerd: het inchecken gaat via een slimme RFID-creditcard en de marketing vindt grotendeels via internet plaats (citizenM heeft zelfs een eigen 'virtuele gemeenschap' in het leven geroepen, zodat reizigers adviezen met elkaar kunnen uitwisselen). Voor het hotel in glasgow werd samengewerkt met diverse kunstenaars: Alex Dordoy, Hella Jongerius, Verner Panton, Jasper Morrison en Vitra.

LAWNMARKET

08 ELDER AND CANNON ARCHITECTS
Glasgow City Mission
2010

Het Glasgow City Mission project is gelegen in het opkomende financiële district tussen Broomielaw en Argylestreet op de locatie van een voormalige kapel. De twee hoofdgevels van het hoekpand zijn noord en west gericht en bieden een eigenzinnig antwoord op een sterk architecturaal variërende context zowel qua materiaal, schaal als expressiviteit doorheen de jaren. Glasgow City Mission is een faciliteitencentrum voor de dakloze gemeenschap in de stad. De hoofdfunctie gaat om het verschaffen van een avondmaal in de toevluchtsoorden, zowel voor mannen als voor vrouwen. In andere bouwlagen huisvesten polyvalente ruimten en administratieve diensten. Vrijwilligers stimuleren immers de mensen om tijdens de daguren terug te keren voor het volgen van cursussen. Hier worden vaardigheden aangeleerd voor een succesvolle integratie in de maatschappij. Het ontwerp is een strak volume met een colonnadeachtige structuur op gelijkvloers en bovenverdieping. De ramen op de tussengelegen verdiepingen zijn achtergezet om diepte en gewicht aan de gevels te geven. Het relatief eenvoudige en bescheiden ontwerp kent scherpe kanten en strakke lijnen in beide gevels, mede door het gebruik van een blauw getextureerde baksteen en een dubbele rij stenen in een wijzigend metselverband ter hoogte van de vloeren. Aan de bovenzijde van de volumetrische enveloppe springt het gebouw achteruit ten opzichte van de straatlijn om ruimte te maken voor een terras om te tuinieren.

SCHOTLAND

02

GLASGOW RAND

22
16
15
17
14
13
20
21
18
19
12

GLASGOW RAND

09	Scottish Ballet - **Malcolm Fraser Architects**	90
10	Tramway - Hidden Gardens	91
11	Scotland Street School Museum - **Charles Rennie Mackintosh**	92
12	House for an Art Lover - **Charles Rennie Mackintosh**	93
13	Kelvingrove Art Gallery and Museum - **Charles Rennie Mackintosh**	94
14	Maggie's Centre - **Page\Park**	95
15	The HUB - **Page\Park**	96
16	Mackintosh House - **Charles Rennie Mackintosh**	97
17	Mackintosh Church - **Charles Rennie Mackintosh**	98
18	Glasgow Science Museum - **Gareth Hoskins Architects**	99
19	BBC HQ Scotland - **David Chipperfield**	100
20	Museum of transport - **Zaha Hadid**	102
21	Clyde auditorium - **Sir Norman Foster & Partners**	104
22	Hill house - **Charles Rennie Mackintosh**	105

09 MALCOLM FRASER ARCHITECTS
Scottish Ballet
TRAMWAY, GLASGOW – 2009

Het nieuwe gebouw voor het Schotse Ballet vervangt een verlaten gedeelte van het Tramway Kunstencentrum in het zuiden van Glasgow. Het programma beslaat drie verschillende zones: grote technische workshops op de benedenverdieping, administratie, garderobe en muziekafdelingen op de eerste verdieping, en drie grote repetitiestudio's op de bovenste verdieping. Een grote betonnen trap verbindt Tramway's bestaande lounge met een nieuw ontmoetingsruimte (in hout bekleed) centraal in de nieuwe vleugel van het Schotse Balletgebouw.
Alle repetitiestudio's zijn ontworpen als natuurlijk geventileerde ruimten, die de kosten en koolstofemissie reduceren. Studio één ligt in het midden van het project en heeft negen afgeknotte piramidedakramen om de natuurlijke lichtkwaliteit te maximaliseren. Studio's twee en drie kijken uit op Pollokshaws Road. Onderaan aan de buitenzijde worden getextureerde, gepigmenteerde betonnen bekledingspanelen gebruikt om aan het dagdagelijkse straatleven het hoofd te bieden. Daarboven heeft men geprofileerde geanodiseerde aluminiumbladen, variërend in profiel en kleur om een subtiele gelaagdheid te bekomen die aan het geheel verhouding en schaal geeft.

10 Tramway – Hidden Gardens

GLASGOW – 2002

De 'Hidden Gardens' vormen het eerste permanent publieke park voor de 21ste eeuw als een visionair landmark voor Schotland. Deze Verborgen Tuinen zijn het resultaat van een tweejarig overleg- en ontwerpproces omtrent de transformatie van een verlaten industriële site in het zuiden van Glasgow tot een rustgevend en inspirerend toevluchtsoord. Men wou een unieke openbare groene ruimte ontwerpen waarin de diverse culturen van de stedelijke bevolking zich kunnen terugvinden.
Zoals vaak in Europees stedelijk regeneratiebeleid, dat de verwezenlijking van nieuwe openbare ruimten rond en met kunstwerken impliceert, is ook dit project gedragen door talrijke kunstzinnige leidmotieven. Het werd ingehuldigd tijdens het Jaar van Culturele Diversiteit in 2002. Dit park wordt omschreven als Aziatische/Keltische getint. Planten zoals magnolia, zwarte bamboe en Chinese pruimenboom (symbool voor de diverse culturen) groeien er naast inheemse plantensoorten.

11 CHARLES RENNIE MACKINTOSH
Scotland Street School Museum
TRADESTON – 1906

Dit museum is gehuisvest in een voormalige school gebouwd door Charles Rennie Mackintosh tussen 1903 en 1906. De bouw duurde drie jaar omwille van het frequente gekibbel tussen het schoolbestuur en Mackintosh over allerhande ontwerpbeslissingen (het gebouw ging 25% boven budget!).
Dit project was de laatste grootste opdracht in Glasgow, getuigend van de genialiteit van de architect: indrukwekkende beglaasde traptorens, een schitterend betegelde inkomhal, uniek kapwerk en een meesterlijk spel van licht en ruimte. De school kende een symmetrisch opbouw met gescheiden ingang voor jongens en meisjes, die beide bekroond werden met een enorme traditionele Schotse toren, waarbij het massieve steenwerk plaats had gemaakt voor een immense glazen invulling. Op het eerste zicht lijkt de achtergevel vrij klassiek, maar vanaf het midden start een heel mooi kapwerk dat de boom van het leven symboliseert en dat eindigt in een hele decoratieve uitwerking van de uiteinden van de achterzijde.
Het ontwerp zou gebaseerd zijn op het Rowallan Kasteel in Ayshire, terwijl de symmetrische beglaasde trappenkokers eveneens aansluiting vinden bij de Werkbund en de Fagus Schoenenfabriek van Gropius (indien men abstractie maakt van het typische zwarte glas-in-lood grid). Dit gebouw heeft dienst gedaan als school tot 1979 en werd nadien omgebouwd tot een museum dat de geschiedenis van onderwijs in Schotland vertelt, van eind negentiende tot eind twintigste eeuw.

12 CHARLES RENNIE MACKINTOSH
House for an Art Lover
GLASGOW – 1901, BUILT IN 1997

In 1901 nam Mackintoch deel aan een Duitse architectuurwedstrijd om een 'House for an Art Lover' te ontwerpen. In het wedstrijdreglement stond geschreven dat enkel origineel moderne ontwerpen in beschouwing werden genomen, en dat het aanbevolen was dat een architect samen met een kunstenaar een project zou indienen. Bovendien zou het winnende ontwerp worden uitgevoerd. Mackintosh werkte samen met zijn vrouw Margaret Macdonald aan een ontwerp. Het programma was welomschreven en bepaalde de afmetingen van de kamers, de positie van de trappen, de buitenbekleding en een maximum budget.
Binnen de vele randvoorwaarden slaagde het koppel er toch in een grote vrijheidsgraad in het ontwerp in te bouwen. Hun ontwerp werd echter gediskwalificeerd omdat er drie interieurperspectieven ontbraken. Alsnog stuurden Mackintosh en Macdonald de tekeningen na, waardoor ze toch een prijs wonnen voor hun uitgesproken persoonlijke kwaliteit, verrassing, strenge vorm en uniforme configuratie van interieur en exterieur. De eerste prijs werd aan niemand toegekend. Niettemin circuleerden de prachtige tekeningen van dit ontwerp rond in Europa. Hermann Muthesius bewonderde de tekeningen met de woorden '… het toont een absoluut origineel karakter, niet te vergelijken met wat er tot nog toe bestaat.' Pas in 1990 werd het gebouw in de steigers gezet op vraag van een aantal architecten in Glasgow. Wegens moeilijke economische tijden werd het werk pas in 1994 afgewerkt door een professioneel ambachtelijk team. Sindsdien staat dit prachtige project in het landschap van Bellahouston Park.

13 J.W. SIMPSON & E.J. MILNER ALLEN
Kelvin Grove Art Gallery and Museum
1901

Kelvin Grove Art Gallery and Museum opende zijn deuren in 1901. Het werd gebouwd als resultaat van een architectuurwedstrijd die werd gelanceerd naar aanleiding van een grote internationale tentoonstelling in het aanpalende parkland in 1888. De opbrengsten ervan financierden de bouw van het winnende project uit 1891 van de Engelse architecten, J.W. Simpson en E.E. Milner Allen. Het imponerende gebouw is een typisch product van het Victoriaanse tijdperk met overladen rode metselwerk. Voorts zijn er twintig galerijen en twee binnenkoeren gegroepeerd rond één indrukwekkende centrale binnenplaats. De collectie in het gebouw bevat een belangrijk deel van het erfgoed van Mackintosh. Vandaag de dag bezit het museum eveneens een prachtige collectie schilderijen van onder meer Botticelli, Rembrandt, Monet, Van Gogh en Picasso. Ook de wapencollectie is de moeite waard, met zowel militaire vuurwapens als prehistorische relikwieën.

14 PAGE & PARK ARCHITECTS
Maggie's Center
GLASGOW – 2002

Het nieuwe Maggie's Centrum voor Kankeronderzoek in Glasgow is gehuisvest in een voormalig universitair Victoriaans poortgebouwtje opgetrokken in de 'baronial style' in 1861 door John Burnet. Het nieuwe schema combineert een aantal elementen die een middenweg zoeken tussen behoud en vernieuwing van het originele gebouw. De buitengevel in rode zandsteen met blauwgrijze leien daken van het L-vormige poortgebouw werd naar de publieke zijde toe bewaard en gerestaureerd. De minder zichtbare zijde – die ook in een lamentabele toestand verkeerde – werd afgebroken voor de toevoeging van een nieuwe smalle vleugel naar het park toe. Om aansluiting te zoeken bij het originele gebouw is de extensie ook L-vormig, maar wil zich toch duidelijk onderscheiden door het gebruik van rustgevende, weliswaar totaal andere materialen.

15 PAGE & PARK ARCHITECTS
The HUB
GLASGOW UNIVERSITY

Het HUB project speelt zowel een belangrijke stedelijke als sociale rol binnen de campus van de Universiteit van Glasgow, met als opzet het regenereren van een bestaand pand uit de jaren 60 tot een “One Stop Shop” waar tal van studentenfaciliteiten gebundeld worden en fungeren als hub voor de gehele campus. Het vier lagen tellende pand huisvest studentenadministratie, ontmoetingsruimten, koffieshops, een eetgelegenheid van 400 zitplaatsen, boekenwinkel, praktijkruimten en een apotheek. Het ontwerp vertrekt van het bestaande betonnen skelet, vloeren en betonnen gevelpanelen om de energie voor afbraak, het bijhorende transport en afval te minimaliseren, en bijgevolg ook de nood aan nieuwe structuur te reduceren. Het beton werd zichtbaar gelaten om dienst te doen als thermische massa en te besparen op afwerkingmaterialen. De zuidzijde werd opengebroken en voorzien van een nieuwe glazen gevel om enerzijds royaal daglicht naar binnen te trekken zelfs tot in de kelderruimten en anderzijds om de zonnewinsten te optimaliseren. De veelkleurige gevel blaast nieuw leven in het hart van de Victoriaanse grandeur van de Glasgow Universiteit, die reeds in 1451 werd opgericht. De huidige locatie echter dateert van 1870 wanneer het instituut in gotisch geïnspireerde landmarks werd ondergebracht.

16 CHARLES RENNIE MACKINTOSH
Mackintosh house

Het Mackintosh huis is een reconstructie van de belangrijkste interieurs van de eigen woning van de Schotse architect en designer Charles Rennie Mackintosh (1868-1928) en de kunstenares Margaret Macdonald Mackintosh (1864-1933) in Glasgow. Het koppel woonde in Southpark Avenue 78 (oorspronkelijk Florentine Terrace 6) van 1906 tot 1914 in een bestaande Victoriaanse woning, waar Mackintosh wezenlijke veranderingen in aanbracht om de verhoudingen en de natuurlijke verlichting aan te passen. De interieurs zijn gekenmerkt door zijn bijzondere eigen stijl met gedisciplineerde strengheid van meubilair en decoratie. Het huis werd gekocht door de Universiteit van Glasgow in 1946. De genereuze Davidson familie schonk bij de verkoop van de woning eveneens het originele meubilair. In 1963 werd het huis – ten prooi aan herontwikkeling – afgebroken. Voor afbraak werd er grondig onderzoek gedaan en werden alle te redden elementen verwijderd met het oog op een toekomstige heropbouw van de hall, eetkamer, tekenstudio en slaapkamer. De architecten, Whitfield Partners, lieten de Mackintosh woning opgaan in de Hunterian Art Gallery, dermate dat de sequentie van de verschillende kamers het originele weerspiegelde. In principe werden zelfs dezelfde zichten en effecten van natuurlijk licht nagenoeg geëvenaard aangezien deze plek slechts honderd meter van de oorspronkelijke was verwijderd. Andere delen (zoals vestiaire, keuken, badkamer en kleine slaapkamers) werden niet gereconstrueerd. De interieurs werden gefinaliseerd in 1981 met Mackintosh' eigen meubels. De ruimten werden aangekleed volgens beschrijvingen of nog bestaande foto's van de originele inrichting destijds.

17 CHARLES RENNIE MACKINTOSH
Mackintosh Church
1899

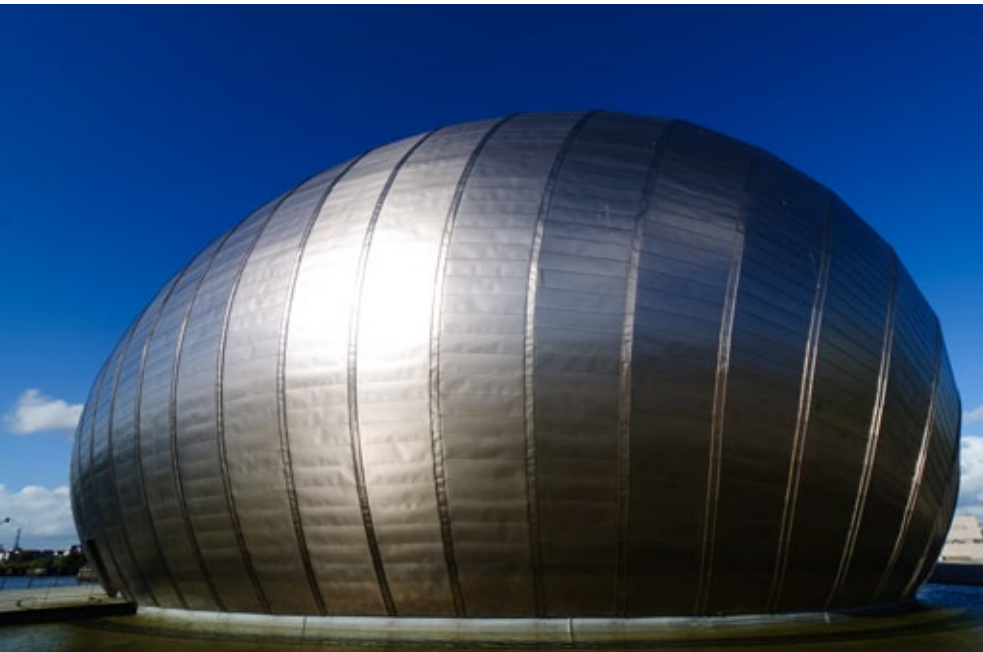
Deze kerk heet officieel de Queen's Cross Church, maar omdat het de enige kerk is die door de Mackintosh werd ontworpen, staat ze bekend als de Mackintosh Church. De kerk was in gebruik tot in de jaren 70. Deze kerk valt op omwille van het ontbreken van een grote toren en omwille van de aparte modern gotische stijl die een onduidelijke structurele indruk nalaat aan de buitenzijde.
Als vijftienjarige getalenteerde knaap volgde Mackintosh avondles in the Glasgow School of Art. Een jaar later, in 1884, startte hij een vijfjarige professionele opleiding bij de architect John Hutchins. Hierna werkte hij bij het architectenbureau Honeyman & Keppie. In 1897 kreeg John Honeyman de opdracht om een kerk te bouwen in een achtergestelde wijk bij Maryhill. Hij besloot om deze opdracht in handen te geven van Charles Rennie Mackintosh die de eerste schetsen in 1897 op tafel legde. In juni 1898 startte reeds de bouw en de eerste kerkdienst had plaats op 10 september 1899! Wegens kadastrale belemmeringen op een moeilijk hoekperceel moest Mackintosh een asymmetrisch plan ontwerpen, maar tegen alle verwachtingen in slaagde hij erin een schitterend dynamisch geheel te creëren. De eenvoud van het ontwerp is inspirerend. Vooral binnenin heerst er een enorme sereniteit, vooral door het houten dak in de vorm van een omgekeerde ark. De ramen hebben een gotisch karakter, maar vertonen toch een heel eigen stijl met bloemmotieven.
" (…) Within the asymmetrical exterior, a hulking sculptural mass that suggests a rock, the interior glows with abstract stained glass. At first it was to be called St. Matthew's, so there are details with a 'Matthew' theme … plus usual Christian symbols and some that are offbeat: apples, bees and an astounding ship's hull of a ceiling. Banded with steel and barrel-vaulted, it's an Ark upside-down, reminiscent also of medieval barns."

18 GARETH HOSKINS ARCHITECTS
Glasgow Science Museum
GLASGOW – 2007

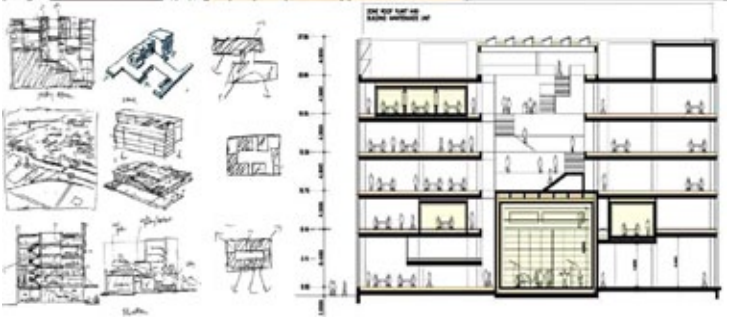
Een groot wetenschap- en technologiemuseum. Je kunt er naar (interactieve) tentoonstellingen gaan, workshops, laboratoria en heel veel meer. Verder is er een IMAX-theater. Ook spectaculair: de Glasgow Tower. Het is met 127 meter de hoogste toren ter wereld die 360 graden kan draaien. Het is het grootste vrijstaande gebouw in Schotland.

19 DAVID CHIPPERFIELD
BBC HQ Scotland
GLASGOW – 2007

Het meest opvallende element in het kantoor dat David Chipperfield realiseerde voor de publieke omroep BBC Schotland, is een serie betonnen platforms die door middel van trappen met elkaar zijn verbonden. Deze trappen voeren naar het restaurant op de vierde verdieping en vormen een verdubbeling van de informele ontmoetingsruimte in het kantoor. Studio's, kantoorruimte en publieke ruimtes zijn op een geslaagde manier geïntegreerd. Chipperfields ontwerp is opvallend, creatief en vernieuwend. Eens waren de oevers van de rivier de Clyde in Glasgow het domein van kleurloze, utilitaire gebouwen zoals scheepsbouwloodsen, industriegebouwen en pakhuizen. Tegenwoordig vormen ze een postindustrieel landschap dat in het Verenigd Koninkrijk veel voorkomt, veelal met gekunstelde bruggen en lelijke, aandacht trekkende architectuur. Het nieuwe hoofdkwartier van de BBC Schotland deelt dit deel van de rivier met een gebouw door Norman Foster dat bekendstaat als 'het gordeldier', een IMAX filmtheater in de vorm van een slakkenhuis, een wetenschapscentrum in de vorm van een sinaasappelpart en een hotel dat is bekleed met gefacetteerd blauw glas en dat zich het best laat omschrijven als een misvormd kristal. Temidden van al deze rusteloze trivialiteit is het gebouw door David Chipperfield een verademing: een serene en gematigde architectuur in een context die nauwelijks aanknopingspunten biedt om op voort te bouwen.

BBC

20 ZAHA HADID
Riverside Museum of Transport
GLASGOW - 2011

De historische ontwikkeling van de Clyde en de stad is een unieke erfenis; met het terrein gesitueerd daar waar de Kelvin in de Clyde vloeit kan het gebouw van de stad naar de rivier stromen. Zo kan het een dynamische verhouding symboliseren waarbij het museum de stem is van allebei, die twee kanten met elkaar verbindt en het museum toelaat om de overgang te vormen van de ene naar de andere kant. Op die manier plaatst het museum zich zelf in zijn eigen context van oorsprong en moedigt het de connectiviteit tussen de tentoostelling en hun bredere context aan. Het gebouw is een tunnelachtige overdekking, die zich aan de tegenovergestelde uiteinden zowel naar de stad als naar de Clyde rivier opent. Het gebouw wordt aan beide zijden poreus voor zijn context. Nochtans, het is net hier, in de verbinding tussen deze uiteinden dat het gebouw aftakt om van de externe context een eigen reis te leiden in de wereld van haar tentoongestelde voorwerpen. Hier wordt het binnenpad een bemiddelaar tussen de stad en de rivier. Bijgevolg positioneert het museum zichzelf open en vloeiend in zijn betrokkenheid tot context en inhoud zowel symbolisch als functioneel.

21 SIR NORMAN FOSTER
Clyde Auditorium - SECC
GLASGOW – 1997

Het Clyde Auditorium is een concert- en evenementenhal in de Schotse stad Glasgow. Het is een beeldbepalend gebouw aan de oever van de rivier Clyde, en een symbool voor het moderne Glasgow. Het gebouw is ontworpen door Norman Foster als uitbreiding van het naastgelegen naastgelegen Scottish Exhibition and Conference Centre (SECC), en in 1997 geopend. Vanwege het uiterlijk kreeg het gebouw van de inwoners van Glasgow prompt de bijnaam armadillo, wat gordeldier betekent. Het uiterlijk wordt ook wel vergeleken met het Sydney Opera House, alhoewel de architect dit niet heeft beoogd. Het ontwerp verbeeldt een reeks in elkaar passende scheepsrompen.

22 CHARLES RENNIE MACKINTOSH
Hill House
GLASGOW – 1904

Het Hill House in Helensburgh is in 1903-1904 ontworpen. Hoewel het statige woonhuis op een heuvel aan de monding van de Clyde niet geldt als het beste werk van Mackintosh (veelgehoorde kritiek is het gebrek aan coherentie in het exterieur) is het Hill House van groot belang in zijn oeuvre. In de ontwerpopdracht voor een woonhuis van uitgever Walter Blackie kreeg Mackintosh bijna carte blanche in vormgeving van exterieur en interieur, zodat Hill House een bundeling van zijn architectonische ideeën en idealen vormt. De onbeschutte locatie is zichtbaar in de architectuur: het woonhuis maakt een sterke, massieve indruk en in de dikke muren aan de 'zeezijde', opgetrokken uit graniet en daarna ruw bepleisterd, zijn slechts kleine raamopeningen toegepast om het Schotse klimaat buiten te houden. De robuustheid is functioneel, maar ook esthetisch. Het gebruik van natuursteen en graniet en de toepassing van kleine ramen en halfronde torens tegen hoog oprijzende gevelvlakken zijn directe verwijzingen naar de traditionele Schotse baronial style - een centraal thema in het vroege werk van Mackintosh, die een voorliefde had voor metselwerk en vond dat het moderne materialen als ijzer en glas de toepassing van steen niet konden

vervangen, doordat het ze ontbrak aan massa. Mackintosh ontwierp van binnen naar buiten. Pas nadat de interne indeling vaststond, bepaalde hij hoe de gevels zouden worden ingedeeld. De raamindeling van het Hill House lijkt hierdoor van buitenaf willekeurig - er zijn 58 vensters met in totaal 40 verschillende raamindelingen - maar binnen is de daglichttoetreding optimaal, ondanks de zware muren en dichte gevelvlakken. Het is in zekere zin een zeer functionalistische wijze van ontwerpen, maar doordat de rest van het exterieur in een architectonische stijl is gemodelleerd, ontstaat er een bepaalde spanning die uitgelegd kan worden als een gebrek aan coherentie. Ook het contrast tussen het robuuste exterieur en het verfijnde interieur speelt hierin een rol. Mackintosh ontwierp de hal, bibliotheek, zitkamer en master bedroom tot in het kleinste

detail, iets wat de toenmalige opkomst van interieurdesign als kunstuiting illustreert. Hoewel de eikenhouten betimmering van de hal de robuustheid van het exterieur evenaart, is de indruk in de vertrekken er een van licht, organische motieven, zachte kleurtonen en glas-in-lood, herinnerend aan de ontwerpen van de Glasgow Four en vooruitwijzend naar de art deco. De zachtheid van de interieurs wordt ingekaderd door de consequente doorvoering van rechthoekige en vierkante vormen: in de vloeren, op de wanden en vooral in het meubilair. De rechtlijnige Hill House Chair #1 werd later een van zijn bekendste stoelontwerpen. De ruimtelijke vertrekken van Hill House ademen een vroegmoderne sfeer die bijna Japans aandoet, in een strakke belijning die geen ruimte laat voor Victoriaanse ornamentiek of klassieke motieven.

03

BIJLAGES

CHARLES RENNIE MACKINTOSH (1868 – 1928)

Charles Rennie Mackintosh heeft veel bekendheid verworven met zijn kenmerkende vormentaal, motieven en stilistische meubelontwerpen. Toch zag hij zelf architectuur als de hoogste discipline: in die kunstvorm kwamen volgens hem alle kunsten op unieke wijze bij elkaar. Zijn architectonische ontwerpen moeten dan ook begrepen worden als totaalkunstwerken, eenheden waarin het geheel belangrijker was dan de som der delen. Symboliek, een rijke vormentaal en uitgebalanceerde tegenstellingen kenmerken zijn werk.

THE GLASGOW FOUR

Tijdens zijn studie in Glasgow raakte Mackintosh bevriend met J. Herbert MacNair (1868-1955). Samen met hem en de zussen Frances en Margaret MacDonald - met de laatstgenoemde trouwde hij in 1900 - vormde hij in 1894 de kunstenaarsgroep The Four. In de jaren negentig onderscheidden de vier zich met hun kunstnijverheid door het gebruik van strakke lijnen en symbolische decoraties die de constructie zichtbaar lieten. De meubels, klokken en spiegels die ze ontwierpen, werden gedecoreerd met gestileerde rozen- en vrouwenfiguren. Ook hield de groep zich bezig met grafisch werk. The Four, ook wel The Glasgow Four genoemd, legde op deze wijze de basis voor wat later bekend zou worden als de Glasgow School-stijl.

DE ARCHITECTUURSTIJL VAN MACKINTOSH

De inspiratiebronnen van The Four, zoals het lijnenspel van Jan Toorop, maar ook lokale Keltische en mystieke motieven, werkten door in de architectuur van Mackintosh. Enerzijds neigde hij naar uitheemse en moderne invloeden, zoals de Europese jugendstil en Japanse interieurs, maar anderzijds vond hij een waardevolle basis voor zijn architectuur in de Schotse baronial style en de neogotiek. Dit blijkt duidelijk uit vroege ontwerpen zoals de Queens Cross Church of Scotland uit 1897. De fascinatie die Mackintosh had met de Schotse bouwstijl blijkt onder meer uit een invloedrijke lezing die hij in 1901 wijdde aan het onderwerp.

INTERIEURS

Zo robuust als de vroege architectuur van Mackintosh is, zo licht en kleurig zijn de interieurs die hij aan het einde van de negentiende eeuw ontwierp. Ze vormden destijds een noviteit. Catherine Cranston bleek zeer vooruitziend toen ze de jonge architect in 1895, nog voordat Mackintosh doorbrak met de academie, vroeg om de interieurs voor haar Glasgowse Theesalons te ontwerpen, nog voordat hij doorbrak met zijn ontwerp voor de Glasgow School of Art. Tot 1911 zou hij in totaal vier van haar salons vormgeven, waarvan de wit-met-violette Willow Tearooms de bekendste is.
Van de woonhuizen die Mackintosh ontwierp, geldt zijn prijsvraagontwerp voor 'Haus eines Kunstfreundes' uit 1901 als het invloedrijkste. Het is in 1996, bijna een eeuw later, alsnog gerealiseerd op basis van de schetsen.

VERNIEUWEND ARCHITECT EN ONTWERPER

Mackintosh bleef vernieuwend en zijn tijd ver vooruit. Na een creatieve inzinking in 1914 ontwierp hij tussen 1916 en 1918 een laatste triomf, voordat zijn loopbaan definitief in het slop raakte en hij uiteindelijk in 1928 stierf. De interne renovatie van het woonhuis van ingenieur W.J. Basset-Lowke, is weliswaar niet bekend bij het grote publiek, maar wordt door critici beoordeeld als de kroon op het werk van Mackintosh. De abstracte interieurs kunnen tot de top van het toenmalige Europese interieurontwerp worden gerekend en de eenvoudige geometrie in met name de 'striped room' lijkt een directe voorbode van de avantgardistische vormentaal die na de Eerste Wereldoorlog navolging vond in de art deco en De Stijl.

INTRODUCTION
FULLY IRISH: IDENTITY AND CONTEXT

The New York World's Fair in 1939 brought to a public readying for war such well-documented events as Alvar Aalto's jaw-dropping Finnish pavilion and Oscar Niemeyer and Lucio Costa 's collaboration for the Brazilian entry. Few people know it was the Irish pavilion, designed by Irish architect William Scott, that was chosen by a jury of international judges as the best building in the show. To represent a nation that was at the time a mere seventeen years old, Scott was instructed to design a building in the then avant-garde style of high modernism yet still recognizably "Irish." His pavilion was to show the world that Ireland was a society on the cutting edge, free of its former colonial rulers, willing and able to emulate fashionable architecture from outside its borders, while still appealing to the millions of Irish Americans who would see the show and its printed materials. So Scott employed what one would expect from the modernist vocabulary: white walls, soaring glazed window walls, and visible circulation in concrete and steel. All he needed was the Irish bit, and he decided to insert that in the building's plan. The pavilion was built in the shape of a shamrock.
(... deel uitgelaten omdat dit de doelstelling en opbouw van het boek behartigt)

Adaptation of Imports

Issues of Irish architectural identity can be traced much farther back than 1939. Architectural historians identify Roman influences in early Irish churches as early as A.D. 600. Round towers have been likened to similar structures in Italy. Elements of the so-called Irish Romanesque can be traced to Rhenish, English, German, Swiss, and French sources. After 1700, the organizational patterns for most Irish towns and cities were concretized, heavily seasoned with neoclassical buildings and layouts. At this time, the most popular style for importation was the Palladian. The principles of John Ruskin, too, were introduced, particularly by architects Sir Thomas Deane and Benjamin Woodward.

The tradition of Ireland as a petri dish for architecture continued into the twentieth century, unsurprisingly, given the effect of early mass media on architects. The influence of the International Style can be seen in the main Dublin Airport terminal, built in 1940 by Desmond Fitzgerald for the Office of Public Works, and in Michael Scott's Busáras bus terminal in Dublin. Robin Walker, of Scott Tallon Walker, returned to Ireland with his lessons learned in Chicago with Mies van der Rohe. STW's Carroll's tobacco factory in Dundalk represents the pinnacle, of this Hiberno-Miesian style, and John Meagher, of de Blacam and Meagher Architects, proclaims that it was this firm that "taught us [current practitioners] how to build." Sean O'Laoire goes so far as to say that Ireland is "a product of its roles as a proto-colonial laboratory." Architectural styles

were never imported unaltered, however, and the label of "distinctly Irish" is applied early in architectural history. This flavor is "characterized by simplicity, and spareness, informality, and not a little fantasy." That most Irish interpretations of European models seem simpler, more pared down, has been ascribed variously to a weaker economy and a lack of skilled artisans. Many point to the Georgian Dublin terraces as the most potent example of this - they entail large proportions and grand spaces as per their European relatives of the time, but with little extraneous decoration or adorment. Much has been made of the connection between Irish and Swiss architecture in recent years. Niall McCullough of McCullough Mulvin Architect notes, however, that there is a fundamental "difference between deciding to state things simply [as in Swiss examples] and having to" because of economic constraints, as in Irish architecture.
With a history perceived as important, can this or any other volume about architecture from this island ever refer to an "Irish" architecture? Perhaps the better question is this: is a single architectural identity important or indeed necessary in the early twenty-first century?

Fully Irish?

This question fuels a debate between both Irish architects and those who observe them from outside. Before the Irish economy began its "miraculous" recovery in the late 1980s, a generation of architects, including O'Donnell + Tuomey, Grafton, and McCullough Mulvin spent time inwardly examining the then existing built environment of the country. It is not insignificant that much of this introspection occurred simultaneously with postulations of critical regionalism propounded by Alexander Tzonis, Liane Lefaivre, and Kenneth Frampton.
Contemporary Irish architects can't seem to agree on a single narrative. O'Donnell + Tuomey feel that though "we are definitely Irish architects, we discovered our work through working here," their approach has "wider applications to other settings abroad." Grafton doesn't set out to impart an "Irishness" but to concentrate on the cultural climate in which it currently sits. Any Irishness that imbues its work happens by virtue of working in this particular place; it is not something pursued for it own sake.
Boyd Cody would argue that "part of being Irish is about being open to other influences." Shih-Fu Peng of heneghan.peng.architects goes farther and states that he has not seen an emergent Irish style. Peng came to Ireland from the United States in 2000, and for him, the specificity of place has much to do with the scale, speed and politics at which one can work. "In Holland, concepts must be a minimum of 1:50, in Switzerland 1:2. In China it's at 1:100 or even larger." During the economic boom, building in Ireland

meant the appropriate level of scale changed rapidly. Dublin's massive expansion, in particular, meant designing at the traditional medium scale had to be questioned.
FKL does not pursue an overtly Irish style, either. "We're architects first. Nationality is not a driving force. We all speak the same language, have similar referents." For FKL, Irishness in many ways can be distilled to what the local construction industry can do, and can do well. This reflects an attitude of architect working in Northern Ireland - for Alan Jones and Hackett Hall McKnight, the local construction industry plays a large part in the nature of building in this region. For these northern firms, this characteristic is specific to the region and must be treated as a key component of any architecture made there.
In many ways, the most intriguing firm in Ireland from this perspective is MacGabhann Architects of Donegal, in the island's northwestern most region. Th two brothers took over their father's practice, and both have Irish as their first language. They are fluent in local history and culture, literature, and folklore. However, their experience working in other parts of Europe imbues their architecture with a decidedly different formal language than that found in the surrounding landscape. They employ materials in a manner not seen in this quiet part of the island; their buildings insist that users engage with the landscape of Donegal through visual and physical connections. This firm is committed to "being Irish" in cultural terms while still using influences from outside the region.
Some of the architecture in this book is not without its critics. Aaron Betsky argues that Irish architecture borrows too heavily from traditions that may not be entirely relevant in place and time. He hopes that this consensus of design, though borrowed, "could be taught to a next generation of architect so that they can adopt and adapt it into a more coherent and native idiom." For him, it is of utmost importance that the architects working in Ireland develop "an authentic language of architecture, tied to history and material. "
Jean-Louis Cohen, on the other hand, insists that Irish architects "have achieved a particular identity through their own means." Writing in 2001 in the midst of economic prosperity, he saw a tension between the booming Irish economy and the aspirations of architects who espoused critical regionalism in the late eighties and early nineties. He calls the approach of contemporary Irish architects "critical internationalism." This approach allows for "research for a local specificity" while not precluding "a series of cross positions defining a common intellectual space."' The increasingly international character of capital, clients, and uses in Ireland allows - perhaps forces - a direct connection to architectures happening throughout the world and in Europe especially. For American-born Merritt Bucholz of Bucholz McEvoy, whether this architecture can be expressive of "an Irishness" is an issue of what he calls an "unfinished symphony."

The buildings and spaces being created now need time to be measured for their impact on the society in which they sit. "Because we've had fifteen years of boom, we haven't yet had a time of maturing, a period of calm to absorb what this new society and architecture in it mean." Now that the economic condition has decelerated considerably, architects and clients alike may have this time for reflection.

Perhaps the inability to establish a codified, unified notion of an Irish architectural identity persists in its difficulty because of this age-old tension-the long history of architectural imports being adapted by local building skills, materials, climate, and now by an ever-more heterogeneous society. As Irish culture becomes increasingly multifaceted, with disparate backgrounds of those who commission, make, and, perhaps most importantly, inhabit architecture, the nature of a fully Irish architecture is one that must be continuously questioned. This is a globalized island in architectural terms, and has been for centuries, but this is the first time in which cultural norms have changed so rapidly largely because of a phenomenon seemingly unthinkable twenty years ago: immigration. The critical regionalism that many would have as the predominant force must be tempered by a discussion of the reality of the changing nature of society on the island of Ireland. One can argue that Ireland, including the North, though perhaps more slowly, has undergone more social, economic, and cultural change in the last fifteen years than at any previous period in its history Architecture should be considered not simply as a "fit" to the formal or material context but also in the way these spaces will now be used and how they will symbolize a new Irish society.

Shifts in Acceptance

Since the 1970s, there has been a slow but growing interest in contemporary architecture on the island of Ireland, particularly in the Republic. For many, the single most important event that changed attitudes toward contemporary architecture in the Republic was the competition held in 1991 by Dublin City Council to revitalize the Temple Bar area of the city center. Until 1990 the city had planned to create a gargantuan bus station in an area of existing narrow streets and three and four-story, high-density buildings. Because the area had been blighted with the undesirability that festered in many inner-city areas, rents were low, and an informal community of artists, musicians, and writers had established itself there. As the city began a slow regeneration in the late 1980's, an increased desire for city-center apartments made urban living more attractive; locals began to take issue with the proposed demolition of the Temple Bar area's traditional street layout and scale of fabric.

The competition was awarded to a consortium of eight small young firms called Group 91. Their overall plan was not "one single solution, rather a flexible series of integrated responses." For them, this was a plan for three thousand "citizens," individuals living

and working in in a modern democracy. Their designs called for a few new streets, for two new public squares within the urban framework, and for individual buildings, mainly based around cultural projects and living spaces for those working in the area. It was the first time that contemporary architecture by young architects had been built on such a large scale and in such a concentrated area. Here were numerous public and private buildings a s well as new spaces carved from the existing fabric that did not speak in a language of pastiche. It was a first, too, for using cultural programs to give the impetus for an inner-city project.

Though the area has since become less a cultural heart for the city and instead a den of tourists and bachelor party revelers, it can be argued that this single project influenced the loosening of conservative planners and clients more than any other single factor. The acceptance, even demand, for contemporary architecture since 1991 owes much to the competition and its skilled winners.

Beauty..

A common theme for many of the practices discussed in the sections that follow is an absorption in the landscape, both built and unbuilt. Much has been written about the beauty of Ireland, and an effort to re-create the work of centuries of artists, musicians, and poets will not be attempted here. However, to put it simply, to understand the Irish landscape is to comprehend battered coastline, rolling farmland, bleak hillsides and the light and water that continuously affect a reading of them. The coast is inhabited by both small village ports and large industrial sites like Cork, Belfast, and Dublin. Donegal has numerous small uninhabited beaches, while cliffs dominate much of the west and northeast coasts. Much of the interior of Ireland is the typical rolling green hills one sees in postcards, but these give over quickly to flat farmland, high moors, and peat bog lands. In the west is the Burren, an ancient moonscape of area covered in fissured limestone pavement and not much else.

People who come to Ireland for the first time are of course struck by its million shades of green but also by the quality of the light. In summer, daylight can be celebrated from as early as 4:00 a.m. and used until 11:00 p.m., while in winter, one can rely on good light only from 9:00 a.m. until about 3:00 p.m. The fact that Ireland is so far north plays a part in this quality, as do the common low-pressure systems that dilute the light into haze, a shadowless gray that pervades the landscape for days at a time. Light, except on rare days of either blazing sunshine or absolute soul-numbing gray, is ever changing in Ireland - flighty one minute, pouring in through every available crack in the next.

The landscape in Ireland is permeated by water, whether through its proximity to the coastline or to lakes, rivers, bogs, and marshlands. And it rains. A lot. For T. G. Mitchell, it is largely the “way precipitation moves through and over the ground... [that] determines the visual form of our environment.”

...and the Beast

In 2006, the Venice Biennale Irish Pavilion, curated by FKL Architects, posed the problem: how to cope wit the ever-expanding sprawl that eats into the former hinterlands of Irish cities? Particularly in light of growing populations and decreasing household sizes, the management of the edge conditions concerns many architects and critics throughout the island. The notion of sustainable, high-density cities has not yet been embraced by the Irish public, for the most part. European models of this type of high-density housing are the usual referents for solutions to the problem; many of the architects in this volume attempt to find a resolution specific to the society and landscape of twenty-first century Ireland.

Procurement of large public projects continues to provide serious anxiety for the profession, particularly in Northern Ireland. Architects are concerned that with the United Kingdom's governmental commitment to Private Finance Initiative, the designer's role is increasingly excluded from the provision of new buildings. With billions being pumped into Northern Ireland for capital projects, mainly schools and hospitals, any lack of considered design in schemes will have a serious, long-reaching impact on major public buildings and thus the larger built environment.

The development of rural communities also concerns many of the architects in this volume, MacGabhann and Dominic Stevens in particular. Both practices are located outside the major cities of Ireland - in Donegal and Leitrim, respectively. The huge increase in second homes populating the countryside has caused considerable debate in rural communities. In Northern Ireland, where legislation about rural development is, for the time being, far stricter than in the Republic, much is made of the development patterns just across the border in Donegal. Some point to the ability of new development to raise land prices and ensure prosperity for hard-hit farmers, while others argue that the sprawl decimates the landscape and burdens future generations with unsustainable communities.

Unlike areas in Scotland that have been cleared yet remain deserted, or regions of the American West that were never previously settled, the Irish rural landscape has been filled with people. Famine in the 1840s decimated the overall population by several million; houses and villages that had been scattered throughout the landscape fell into ruin and have been eaten by time and geology. To insist that the landscape remain deserted-to "leave the unspoilt nature alone"-would be historically inaccurate and fails to acknowledge the heavily human-made nature of the landscape in the first place. However, it is becoming increasingly apparent that a pattern of expansion that results in ribbon developments of large-scale homes standing empty for much of the year must be rigorously, and quickly, reconsidered. As an island heavily dependent on external energy sources, Ireland must aggressively interrogate the sustainability of its development immediately.

Life Abroad?

The earlier discussion of identities must also be read in light of a tradition for architectural life abroad. Architects from Ireland were forced, for generations, to look for work elsewhere, often in Europe and North America. In addition to the economic pressure this implied the issue had a more significant problem for the development of critical practice at the time: in the 1970s and 1980s, Ireland had little overt, focused architectural culture. Sheila O'Donnell notes that when "we were at college, there was little recognition of an architectural culture in Ireland. We went away to immerse ourselves in the London scene that at that time was focused on rediscovering some sort of continuity with the culture of European architecture."

The list of alumni organizations is impressive. Some earned degrees at schools like Princeton, Harvard, and Columbia in the United States, while others went to schools in the United Kingdom, such as Cambridge and the Mackintosh School of Art, for the second part of their degrees. They include the offices of Emilio Ambasz, Wiel Arets, Alberto Campo Baeza, Michael Graves, Louis Kahn, Daniel Liebeskind, John Pawson, James Stirling, Venturi Scott Brown, Álvaro Siza Vieira, and other firms in cities like Berlin, Frankfurt, London, and Paris. For those who went abroad, the experience often not only gave them time to absorb architectural methodologies in the office of a "master" but also forced them to define themselves as people, designers, and thinkers. With the boom in the economy of the Republic of Ireland since the 1990s, and with a recent wave of enormous government investment for capital projects in Northern Ireland, young students and new graduates did not need to emigrate in large numbers. The demand for their skills, however nascent, was considerable from firms of all sizes in both parts of the island. For many students from the North, "down South" was a significantly foreign enough place to train a growing number of highly skilled and busy practices made staying at home a viable and attractive option. Some of the most exciting architecture in the world was being created by firms on the island of Ireland - why go abroad? What will happen to Irish architecture if most young blood does not venture beyond the pale remains to be seen. Many of the more seasoned architects who were forced into the broader architectural world feel this will not only impinge on architectural ideas but also diminish young architects' understanding of other cultures, however similar or dissimilar. Though the great equalizer of world travel, the low-cost airline, has made frequent journeys to see great buildings possible, the diverse vocabulary of tectonic form and personal experience will see a shift from previous generations of Irish architects. However, at this writing, the clouds of recession bode ill for the construction industry in both the Republic and in Northern Ireland. A new wave of young architects may be bridging out again, though this time instead of German, Portuguese, or inner-city American, these travelers may have to learn to work in Arabic or Mandarin and live in countries much farther away.

A Woman's Place

One of the most startling aspects about firms in Ireland is the unusually high number of women practicing architecture. The American Institute of Architects lists 11 percent of its members as female. The Royal Institute of British Architects vacillates between 11 and 13 percent, depending on the year; this statistic includes Northern Ireland. The Royal Institute of the Architects of Ireland, though, counts 30 percent. Perhaps more striking is the number of firms headed by women and the fact that finding women in leading positions in Irish architecture takes no effort; many of them are illustrated here. Why this is the case is difficult to answer and is area for future research. When one looks to progenitors of Irish architecture generally, one must accord serious importance to Eileen Gray for her groundbreaking furniture designs, understanding of modernist space at her house E1027, and her treatment of interiors therein. Whatever the background reason, gender does not appear to be an issue for these architects - there seems to be little question of inequality, and the issue was never raised in conversations about context by any of the practitioners interviewed.

Conclusions

The mood of the architectural community in Ireland is reminiscent of typical Irish weather patterns - sunny, optimistic, worth buying sunglasses for one moment, and dour, dark, and miserable the next. Irish architects regularly win international awards and design competitions. On the one hand, a book like this is possible because of numerous projects of serious caliber, many of which represent a commitment on the part of government clients to allocate considerable budgets for significant projects. On the other, the monster of uncontrolled sprawl outside Ireland's major cities and into its rural landscapes has forced people to fall out of love with their country; mind-boggling traffic problems, poor construction, and lack of sustainable thinking decimate a sense of place. Lázló Moholy-Nagy insisted that "one can never experience art through descriptions. Explanations and analysis can serve at best as intellectual preparation". If you have any interest, no matter how small, in this architecture, your understanding must not be limited to its visual projection in these pages. You are not an "audience" of architecture - you inhabit, use, work in, delight in, are depressed in, and live in it. Surely architecture is about being within, not examining from without, about being an active user, not a passive audience member.

Go visit these buildings, where appropriate. Many of them are public institutions; this effort on the part of governments to produce extremely high-quality cultural buildings by architects engaged in an intellectually rigorous architecture should be appreciated and celebrated as much and by as many people as possible.

Tekst overgenomen uit het boek Sarah A. Lappin. Full Irish. New architecture in Ireland. NewYork: Princeton Architectural Press, 2009, pp.1 – 10.

THE ARCHITECTURE OF IRELAND

The architecture of Ireland is one of the most visible features in the Irish countryside - with remains from all eras since the Stone Age abounding. Ireland is famous for its ruined and intact Norman and Anglo-Irish castles, small whitewashed thatched cottages and Georgian urban buildings. What are unaccountably somewhat less famous are the great, still complete palladian and rococo country houses which can be favourably compared to anything similar in northern Europe, and the country's many mighty Gothic and neo-Gothic cathedrals and buildings. Despite the ofttimes significant British and European influence, the fashion and trends of architecture have been adapted to suit the peculiarities of the particular location. In the late 20th century a new economic climate resulted in a renaissance of Irish culture and design, placing some of Ireland's cities, once again, at the cutting edge of modern architecture.

Grange stone circle is the largest such megalithic construction in Ireland. The earliest date from the Neolithic or late Stone Age. Megalithic tombs are relatively common, with court graves or court tombs being the oldest, some dating back to around 3500 BC. Such tombs consisted of a long chamber, with a large open area (or court) at the entrance. This "court" was generally marked out with standing stones, with the rest of the structure also built in stone.

Passage tombs consisted of a central burial chamber, with a long passageway to the entrance. Again, standing stones were often used for the walls, with slabs of stone over the roof. Newgrange in particular is more interesting in that the inner chamber uses corbelling to span the roof. The chamber and passageway were usually contained in an earthen mound, with the chamber at the centre (Newgrange is again notable in having exterior stonework on the mound). Other notable passage graves are Knowth and Dowth, also in the Boyne Valley near Drogheda.

From some time beginning around the Iron Age, Ireland has thousands of ring forts, or 'raths'. These consist of an earthen embankment around a central enclosure, sometimes sited on a raised mound. In some cases a souterrain (tunnel) forms part of the structure. These were built also as hill forts depending on the local terrain, or indeed promontory forts. Dún Aengus on the Aran Islands one of the best examples of these forts, which may have been occupied at various times, even in the mediaeval era.

Early Christian Ireland

One feature not usually found outside Ireland is the round tower, such as that at Clonmacnoise in County Offaly. These were usually built within the monasteries that sprang up all over the island, as the country became the 'land of saints and scholars'. They were possibly defensive in nature, serving as lookout posts and a place of refuge during an attack (the door to such structures was usually quite high off the

ground). Viking raids on Ireland's shores and monasteries were relatively common. Eventually some Vikings settled permanently in Ireland, and the main cities were established by the Vikings. Although no buildings from that era are now intact, some street arrangements have their origins in the original Viking layouts. Remains of Viking dwellings have been discovered in many locations, but notably at Wood Quay in Dublin, King John's Castle in Limerick and near Waterford (where what is thought to be the original settlement at Waterford has been uncovered in 2004 during construction of the city's ring road).

Medieval Ireland

After early stone remains, the next most visible features in the Irish countryside are the innumerable castle remains, tower houses and intact castles. Apart from well-known and restored castles such as Bunratty Castle, many unknown remains (particularly of tower houses) exist next to newer farmhouses, or again, simply in fields. Carrickfergus Castle, built by John de Courcy in 1177, as his headquarters after his invasion of Ulster, is the most perfectly preserved Norman castle on the island. The castle at Cahir is also a particularly well-preserved example.

Many fine churches in Ireland were also built during this time, such as St. Canice's Cathedral in Kilkenny and St. Mary's Cathedral in Limerick. Most common was the Romanesque style, as seen at Cormac's Chapel on the Rock of Cashel, and at Clonfert Cathedral in Galway. It was the Normans who brought the Gothic style to Ireland, with such buildings as Christ Church and St. Patrick's Cathedral in Dublin.

Some of Ireland's main cities were built up and fortified before and during the mediaeval period. Limerick remained a walled city until the 18th century, while Derry's mediaeval walls still stand today. Such features as King John's Castle were built as major fortifications.

Cork and Galway flourished as sea ports, with the establishment of extensive quays in those cities, as well as Limerick and Dublin. Many ancillary buildings were built, such as granaries, storehouses, administration buildings. Some were replaced, rebuilt or removed – many remaining port facilities date from more recent centuries.

The Restoration and after

In the early 18th century classical Palladian architecture swept through Ireland, the driving force behind this new fashion was the Irish architect Edward Lovett Pearce. Pearce, born in County Meath in 1699, had studied architecture in Italy, before returning in 1725 to Ireland to oversee, and later, almost, co-design Ireland's first Palladian mansion Castletown House. Castletown house was a milestone in Irish

architecture, designed originally by the Italian Alessandro Galilei, circa 1717, in the manner of an Italian town palazzo, for Ireland's most influential man, the politician Speaker William Conolly, it set a new standard and fashion in Irish architecture. The original architect had returned to Italy before the first stone was laid, subsequently the Irish Pearce was responsible not only for the construction, but modification and improvement to the original plan. From the mid 1720ˢ onwards almost every sizable building, in Ireland, was cast in the Palladian mould.

Through Castletown and his later work, including the Irish Houses of Parliament Pearce had firmly established many of the Italian architectural concepts in Ireland. Following Pearce's death in 1733, his protegee Richard Cassels (also known as Richard Castle) was to design many of Ireland's finest buildings in a similar, if not more robust form of Palladian. Many fine country houses were built in the palladian style around the country by the rich ascendancy in Ireland. Some, such as Leinster House, and Russborough House (illustrated above), were the finest examples of Palladian architecture. Palladianism in Ireland often differed from that elsewhere in Europe because of the ornate rococo interiors, often with stucco by Robert West and the Lafranchini brothers. Although many of these mansions, such as Pearce and Cassels joint design Summerhill House, were destroyed in the numerous Irish rebellions, many examples of this unique marrying of the rococo and Palladian still remain today as unique examples of Irish Palladianism.

Also notable was Thomas Burgh (1670–1730), the architect of Trinity College Library (1712), Dr Steevens' Hospital (1719) and the Royal Barracks (1702). Elsewhere in Dublin George Semple built St. Patrick's Hospital (1747) and Thomas Cooley the Royal Exchange (1769; now City Hall).

Georgian Ireland

In the latter half of the 18th century, one of the most important architects in the country was the London-born James Gandon. Gandon came to Ireland in 1781 at the invitation of Lord Carlow and John Beresford, the Irish commissioner of revenue. Gandon's buildings in Dublin include the Custom House, the Four Courts, the King's Inns and the eastern extension to the Irish parliament building in College Green. By this time the palladian style had evolved further, and the strict rules of mathematical ratio and axis dictated by Palladio had been all but abandoned, this subsequent evolution is generally referred to as Georgian architecture. It is in this style that large parts of Dublin were rebuilt, causing the city to be referred to as Georgian Dublin.

Francis Johnston was the third great Irish architect of this period. Johnston served as Architect to the Board of Works for a time and was thus responsible for much of the planning of Georgian Dublin. He also left a number of very fine buildings, including St. George's Church, Hardwicke Place and the Vice-regal Lodge in the Phoenix Park.

This latter now serves as Áras an Uachtaráin, the official residence of the President of Ireland and is one possible model for the Washington White House. Leinster House also claims this distinction, and the neoclassical Castle Coole in County Fermanagh designed by James Wyatt bears an even greater similarity.

In addition to these large-scale buildings, the defining characteristic of Georgian city planning was terraces and squares of elegant family homes. In Ireland, many of these became tenements during the course of the 19th century and a significant proportion were demolished as part of various 20th century slum clearance programmes. However, many squares and terraces survive in both Dublin and Limerick. Of particular interest are Pery Square in the latter city and Merrion Square in the former. Some smaller towns in Ireland also have Georgian architecture of interest, such a fine Georgian square and other buildings in Mountmellick, County Laois.

Near the end of King George III's reign, one of Ireland's most famous Georgian buildings was completed. The GPO was built in 1814 and located on Dublin's main street, O'Connell Street. Designed by Francis Johnston the buildings most striking feature is the six large columns that hold up a large hexastyle Doric portico. Above the building are three statues - of Fidelity, Hibernia and Mercury. The interior is made up largely of a postal hall with a high ceiling. The building has been largely rebuilt since its original construction, mainly due to severe damage incurred in the Easter Rising in 1916.

To enhance the new buildings and cope with larger traffic volumes the Wide Streets Commission was established in 1757. It bought houses by compulsory purchase to widen streets or to create new ones.

Victorian period

During the 19th century, because Ireland was a constituent part of the United Kingdom, British architecture continued to influence building styles in Ireland. Many prominent Irish buildings were designed and built in Ireland during this period (1837–1901) including Findlater's Church on Parnell Square, the Royal City of Dublin Hospital, Olympia Theatre, the Central Markets in Cork, the National Museum of Ireland, the National Library of Ireland, the Natural History Museum, and the National Gallery of Ireland. Many of these new buildings were located in the Southside of Dublin in places like Kildare Street and Baggot Street and in the centre of Cork. However, few buildings were built outside the major cities other than a few railway stations in the provincial towns.

During the Victorian period, many new statues were erected in Ireland, particularly in Dublin. These included several rather elegant statues of figures such as Queen Victoria, Daniel O'Connell and Henry Grattan.

One of Ireland's finest Victorian buildings is the cathedral dedicated to St Mary at Killarney; built in a neo-gothic style known as 'Lancet arched Gothic', so called because

the cathedral has many long, slender lancet shaped windows with acutely pointed arches. The architect was August Pugin one of the greatest of Victorian architects. The cathedral begun in 1842, funded by public subscription, and interrupted by the horrors of famine, was finally dedicated in 1855. The design is typical of Irish gothic, and a blend of Corinthian and Doric, decorated with Sicilian marble and Caen stone. The cathedral is crowned by a spire of 280 ft. Pugin's work was eminently suited to Ireland, a convert to Roman catholicism, be believed gothic architecture to be the only style suitable for religious worship, he attacked the earlier neoclassical architecture as pagan and almost blasphemous. This philosophy embraced by the church in Ireland at the time helped to popularise the gothic style in Victorian Ireland.

20th century - present

In the 20th century, Irish architecture followed the international trend towards modern, sleek and often radical building styles, particularly after independence in the first half of the century. New building materials and old were utilised in new ways to maximise style, space, light and energy efficiency. 1928 saw the construction of Ireland's first all concrete Art Deco church in Turners Cross, Cork. The building was designed by Chicago architect Barry Byrne and met with a cool reception among those more accustomed to traditional designs.

In 1953, one of Ireland's most radical buildings, Bus Éireann's main Dublin terminal building, better known as Busáras was completed. It was built despite huge public opposition, excessive costs (over £1m) and even opposition from the Catholic Church. Michael Scott, its designer, is now considered one of the most important architects of the twentieth century in Ireland - however the original structure has become dilapidated and dated.

The main proponent of Brutalist architecture in 1970s Dublin was Sam Stephenson, who designed the Civic Offices (1979) and the Central Bank of Ireland (1980).

In 1987, the government started to plan what is now known as the IFSC, one of the country's most famous 20th century buildings. The complex today houses over 14,000 office workers. One of the most symbolic structures of modern Irish architecture is the Spire of Dublin. Completed in January 2003, the structure was nominated in 2004 for the prestigious Stirling Prize.

A significant change in Ireland's architecture has taken place over the last few years, with a major move from one and two story buildings to four, five, and six story apartment and office blocks. There are currently three buildings in planning that would eclipse the country's current tallest building record - held by Cork County Hall in Cork - these include the U2 Building, Players Mill and The Tall Building all of them in Dublin.

Vernacular architecture

Mulligan's Pub in Dublin epitomizes a particularly Irish sensibility about commercial architecture. Wrote Patrick O'Donovan, "upon this the native imagination has run a small but gorgeous riot."

The thatched roof cottage and black house have a tradition dating back 9,000 years. Now considered quaint, thatched cottages are often rented out for tourists on holidays. A characteristically exuberant vernacular expression is often found in shopfronts throughout Ireland. Patrick O'Donovan has observed that in the nineteenth century there was "a brilliant explosion" of domestic architecture borne of the opportunities that plate glass, Art Nouveau and classical and gothic themes all offered up at the time. "In Ireland", he wrote, "the villages were not the places where people lived, but where they came for supplies and, most regularly, to attend church. Yet the shops did almost everything that the Church could not do, and offered an alternative, perhaps, to the latter's solemnity

ARCHIPEL

ARCHIPEL IS EEN VLAAMSE OPEN ARCHITECTUURVERENIGING DIE ZICH RICHT TOT PROFESSIONELEN EN TOT AL WIE IS GEÏNTERESSEERD IN ARCHITECTUUR.

WWW.ARCHIPELVZW.BE
INFO@ARCHIPELVZW.BE

SAMENSTELLING REISGIDS
HERA VAN SANDE
ARNOUT FONCK
FREDERIK TOMME

REISBEGELEIDING
ANDIE DECOCK
ARNOUT FONCK
FREDERIK TOMME
HERA VAN SANDE

FOTOGRAFIE
ARNOUT FONCK

VORMGEVING
RONNY DUQUENNE

ARCHIPEL

Wienerberger

vola

Met steun van de Vlaamse overheid